

Motiivi

10 • 2017 JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto

TALOUS VATUPASSIIN
Velkaneuvoja vinkkaa

SUOMI 100
Ennen ja nyt

LUE MYÖS

Muista
helliä
luitasi

Rullaava
eskari
Kouvolassa

157,5 senttiä
pelkkää
malttia

KATRI HELENA

**SUOMEN
ÄÄNI**

Lähde Livohkaan!

Varaa nyt lomasi, Livohkassa on hyvää tilaa loppiaisesta juhannukseen.

Majoitus-, ravintola-, ohjelmapalvelut

Ajantasaiset hinnat ja varausohjeet löydät nettisivulta www.jhl.fi/livohka

Lomakeskus Livohka sijaitsee Posiolla, kalaisan ja kirkasvetisen Livojärven rannalla.

Ja jos haluat vielä laajentaa reviiriäsi, voit tehdä käteviä päiväretkiä. 70 km:n säteellä Livohkasta tavoitat mm. Korouoman retkikanjonin, Riisitunturin kansallispuiston, Pentikin tehtaanmyymälän, sekä Kuusamon käyntikohteet.

Motiivi

10/2017 JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto

SISÄLTÖ

06

Oulun kaupunki käynnisti yt-neuvottelut.

25

Linnanjuhlat ja Tuntematon Sotilas kruunaavat isenäisyyspäivän.

47

Näin valmistaudut työtaisteluun.

– Intti oli mahtava kokemus. Suosittelen muillekin!

PÅ SVENSKA

26

Lyhörd på två språk

45

Inbiten FBK:are

48

Vill ha bättre service

20

Sonja Kokko kotiutui armeijasta alikersanttina. Nyt hänellä on kova hinku kertaamaan.

SISÄLTÖ

08

Talous- ja velkaneuvoja Sari Sillan työhuoneen ovi käy tiuhaan.

14

Kouvolassa on Suomen ensimmäinen liikkuva esikoulu.

18

JHL:n edustajisto oli syyskokouksessaan puheliaalla päällä.

20

Oululainen Sonja Kokko kotiutui armeijasta alikersanttina.

22

Osteoporoosia voi ehkäistä muun muassa liikunnalla.

25

Kuuluvatko kynttilät ja linnanjuhlat itsenäisyyspäivään?

34

Koulutusreformi mullistaa niin oppilaitosten kuin työpaikkojen arjen.

45

Alexandra Nyroos är beredd på det mesta.

36

Kati Pelkosen juhlameikki syntyy 15 minuutissa.

PALSTAT

25 Raati

34 Haloo

45 Jag

46 Uutiset

50 Kolumni

SUOMI 100 -FANI, LUE AINAKIN NÄMÄ:

TYTTÖ JOKA KÄVI INTIN

Sonja Kokolle aseellinen palvelus Kainuun prikaatissa oli loistokokemus. **Sivu 20**

KOKO KANSAN KATRI

Katri Helenan positiivinen elämänsen on kantanut läpi koviakin kokemusten. **Sivu 28**

YHTÄ VANHA KUIN SUOMI

100-vuotias Lyyli Lehijoki on rakentanut työllään SUOMEA. **Sivu 38**

Ay-liike vaikuttaa ihmisen Euroopan puolesta

HALUAN PAREMPAA EUROOPPAA TYÖNTEKIJÖILLE. Komissio on esittänyt EU-maille sosiaalisten oikeuksien (European Pillar of Social Rights) paketin. Eurooppalainen ay-liike kampanjoi työntekijöiden aseman vahvistamiseksi Euroopan unionissa ja vaatii paketin laajaa toteuttamista.

Myös JHL on mukana vaikuttamassa sosiaalisemman Euroopan puolesta. Teemme vaikuttamistyötä jatkuvasti yhdessä muiden liittojen, keskusjärjestöjen ja eurooppalaisten sisarliittojemme kanssa.

Ei nimittäin ole ihan selvää, että maamme hallitus ajaa inhimillisempää, sosiaalisempaa Eurooppaa. Lokakuussa julkaistut hallituksen EMU-linjaukset Euroopan unionin kehittämiseksi ajavat kylmää

yritysten Eurooppaa. Rahaliiton talouskriteerien rinnalle on lisättävä asioita, joilla on vahva vaikutus ihmisen arkeen. Enää ei voida mennä vain talouden ehdoilla; kansalaisten luottamus Euroopan unioniin on palautettava.

JHL:n tavoitteena on vaikuttaa työntekijöiden toimeentuloon ja työhyvinvointiin sekä ihmisoikeuksiin. Palkalla on tultava toimeen. Nollatuntisopimuksista, työehtosopimusten ja työn halpuuttamiskeinoista, on päästävä eroon. On panostettava koulutukseen ja lasten ja nuorten syrjäytymisen estämiseen. On panostettava yhdenvertaisiin julkisiin palveluihin varallisuuteen ja syntyperään katsomatta. Työttömien asemaa ei pidä heikentää, vaan on panostettava työpaikkojen syntyyn ja työllisyyden edistämiseen reiluilla ehdoilla. On annettava hyvä vanhuus. Näistä syntyy hyvinvointia ja talouden uudet mittarit, joilla aidosti mitataan kansakuntien hyvinvointia.

Monia näistä asioista voimme edistää kansallisesti poliittisilla päätöksillä. Sosiaalisen Euroopan tiellä on kuitenkin myös rajat ylittäviä esteitä, jotka voidaan raivata vain EU-yhteistyön ja yhteisen lainsäädännön avulla.

Suomen on oltava aktiivisempi ja tehtävä aloitteita. Uudistaminen lähtee luontevasti liikkeelle Suomen EU-puheenjohtajuudesta vuonna 2019. Rauhanprosessi jatkuu, mikäli Eurooppa ottaa inhimillisemmän poliittisen agendan todeksi. Suomella on tilaisuus profiloitua siinä.

Nyt kannattaa tutustua myös SAK:n tuoreeseen puheenvuoroon ”Eurooppa tarvitsee luottamusta ja reiluja pelisääntöjä”. SAK perää reiluja pelisääntöjä niin työsuojeluun kuin kauppaoliittikaankin. Työelämän asioissa on vielä puutteita, ja osassa EU-maista työntekijöiden mahdollisuus neuvotella työehdoista ja vaikuttaa työpaikkansa asioihin on vähäinen. Työelämässä kohdataan nyt aivan uudenlaisia haasteita: digitalisaatio muuttaa työn sisältöjä ja työsuhteen muotoja. Uuden teknologian haasteisiin on löydettävä eurooppalaisia ratkaisuja. Hyvinvoinnin perusta, julkinen talous on saatava toimivaksi ja sitä rapauttava verokilpailu kuriin.

Haastetaan yhdessä hallitus ja poliittiset puolueet uudistamaan unionia ihmisten ja työntekijöiden hyvinvoinnin puolesta!

Päivi Niemi-Laine, puheenjohtaja

220
tuhatta
jäsentä

JHL:N AMMATTIALAT

- Ravitsemis- ja puhtausalan ammattilaiset
- Kasvatuksen ja ohjauksen ammattilaiset
- Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset
- Tietotyön ja hallinnon ammattilaiset
- Tekniikan ja liikenteen ammattilaiset
- Turvallisuuden ammattilaiset

130
työ- ja
virkaehto-
sopimusta

Motiivi

Julkisten ja hyvinvointialojen liiton jäsenlehti / PL 101, 00531 Helsinki / motiivi-lehti@jhl.fi / motiivilehti.fi / Julkaisija Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry / Päätoimittaja Heidi Hänninen / Toimituspäällikkö Maarit Uusikumpu / Taitto Kati Ahonen ja Saija Heinonen / Toimittajat Saija Heinonen, Ulla Puustinen ja Marina Wiik / Trafiikki Kati Ahonen puh. 010 7703 368 / Sähköposti: etunimi.sukunimi@jhl.fi / Aikakauslehtien Liiton jäsen / JHL:n yhdistysten kokousilmoitukset www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheta-tapahtuma / Mediamyynti Helsingin Mediamyynti Oy, 040 757 4062, toimisto@helsinginmediamyynti.fi / ISSN 1795-7249 (printti) / ISSN 2341-8540 (verkkojulkaisu) / Paino Forssa Print 2017 / Toimituksen tilaama tai sille tarjottu aineisto julkaistaan ehdolla, että aineistoa voidaan käyttää myös osana julkaisijan sähköisiä tai muita jakelukanavia. Lehti ei vastaa tilaamatta lähetettyjen kirjoitusten ja kuvien säilyttämisestä eikä palauttamisesta.

Oulu käynnisti yt:t

OULUN KAUPUNKI käynnisti koko henkilöstöä ja organisaatiota koskevat yt-neuvottelut lokakuun puolivälissä. Toistaiseksi ei tiedetä, onko edessä lomautuksia tai irtisanomisia - todennäköisesti ainakin paljon erilaisia tehtäväjärjestelyjä, kun kaupunki sopeuttaa menonsa maakunta- ja soteuudistuksen jälkeiseen aikaan.

Talouden tasapainottamiseksi on valmisteltu noin 40 miljoonan euron säästöpaketti, johon sisältyy kaupungin liikelaitosten yhdistämisistä, sivistys- ja hyvinvointipalveluiden supistamisista ja tukku muita toimia.

- Selvityksiä tehdään, mutta tietoa on vielä kovin vähän. Olen sanonut huolestuneille jäsenille, että nyt kannattaa keskittyä perustehtävän hoitoon, eikä murehtia muuta, sanoo pääluottamusmies **Kirsi Särkelä**.

Säästötarve johtuu siitä, että Oulun liikevaihto supistuu sote- ja maakuntauudistuksen vuoksi 1,3 miljardista noin 600 miljoonaan. Samalla kaupungin henkilöstöstä siirtyy noin 4 000 maakunnan palvelukseen.

Edellisen kerran Oulu lomautti ison osan henkilöstöstään vuonna 2014. Lomautuksen liittyvistä järjestelyistä aiheutui valtavasti ylimääräistä työtä, eikä sen taloudellisesta hyödystä ole täyttä varmuutta.

Oulun kaupungin palveluksessa on tätä nykyä noin 11 500 työntekijää. Heistä JHL:n jäseniä on noin 4 500.

Neljä viidestä suomalaisesta maksaa mielellään veroja, ilmenee tuoreesta tutkimuksesta.

Kunta-alan unioni on JAU

Kuntasektorin pääsopijajärjestö Kunta-alan unioni on muuttanut nimensä Julkisen alan unioniksi (JAU). Unionin muodostavat entiseen tapaan Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL sekä Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty.

JAU edustaa noin kolmasosaa kunnissa ja kuntayhtymissä työskentelevistä. Sote- ja maakuntauudistuksen toteuduttua se edustaa myös maakuntiin siirtyvää henkilöstöä.

JAU:n tavoitteena on edistää vahvasti julkiseen sektoriin nojaavaa, kestäväää ja reilua yhteiskuntaa ja kehittää julkisin varoin tuotetuissa palveluissa työskentelevien palkkausta ja muita työehtoja sekä työhyvinvointia.

Kunnat kohtalaisia työnantajia

Kansalaiset antavat melko hyvän arvosanan kunnille työnantajina. Parhaat arviot annetaan työolosuhteista, työpaikkojen varmuudesta ja pysyvyydestä sekä sukupuolten tasa-arvoisesta kohtelusta.

Kuntien kyvystä houkutella henkilöstöä antaa hyvän arvosanan vain 44 prosenttia kansalaisista, huonon lähes yhtä moni (40 %). Palkkausta pitää hyvänä vain kaksi viidestä.

Työn tuottavuutta ja tehokkuutta koskevat arviot jakautuvat. Joka kolmas on tyytyväinen työn tuottavuuteen, kun taas lähes puolet antaa huonon arvosanan.

Lähde: Kunnallisanalan kehittämissäätö KAKS

570

tuhannesta vastaajasta antaa hyvän arvosanan kunnille työnantajina.

45 %

kansalaisista pitää kunta-alan palkkausta huonona.

1/3

väestöstä on tyytyväinen kuntatyön tuottavuuteen ja tehokkuuteen.

Aina asiakkaan puolella

Vantaan talous- ja velkaneuvoja Sari Silta on kuullut monta surullista tarinaa siitä, kuinka ihminen on ajautunut ylivoimaiselta tuntuvaan velkakierteeseen. - Pikaratkaisuja ei ole, mutta kaikesta voi selvitä. Olen siitä elävä esimerkki, hän toteaa.

teksti Ulla Puustinen kuvat Sami Perttilä

Talous- ja velkaneuvoja Sari Sillan ovi käy tiuhaan. Vantaalla sähköinen asiointi on madaltanut kynnyistä ottaa yhteyttä neuvojiin.

Talous- ja velkaneuvoja **Sari Sillan** työhuone Vantaan Tikkurilassa on tuiki tavallinen toimisto- huone: noin 16 neliötä, työpöytä, aputaso ja pari kaappia. Pöydällä on tavalliset toimistotarvikkeet, eli tietokone, laskin ja puhelin. Ikkunaverhojen lomasta pilkistää vastapäinen liikerakennus.

Asiakstuolikin näyttää ihan tavalliselta, hiukan kuluneelta tosin. Mutta oikeastaan se on rippituoli, jossa ylivelkaantunut joutuu viimeinkin katsomaan totuutta silmiin.

Joskus tuolissa istuu vasta vapautunut vanki selvittämässä sotkuisia raha-asioitaan. Toisinaan siihen istahtaa äveriään oloinen mersumies, jolla on sadantonnin vuositulot ja kahden omakotitalon verran velkaa - ja se Mersukin on liisattu. Tai pikavipeillä itsensä vaikeuksiin saanut nuori. Yhä useammin tiliä tekee eläkeläinen, jonka tulot eivät riitä ruokaan, vuokraan ja lääkkeisiin.

- Heitä on kaikista tulo- ja sosiaaliluokista sekä ikäryhmistä. Moni on stressaantunut ja häpeää tilannettaan. Toiset ovat melkein paniikissa, ja useimmat itkevät, kertoo Silta.

Useimpien elämässä on tapahtunut asioita, joihin he eivät ole itse voineet vaikuttaa, kuten vakava sairastuminen, läheisen kuolema tai työttömyys. Sillan mielestä he kaikki ansaitsevat asiantuntevan avun ja kunnioittavan kohtelun.

- Tiedän, miltä asiakkaasta tuntuu, sillä olin itse 15 vuotta sitten samassa tilanteessa: konkurssin tehnyt yrittäjä, jolta oli mennä talot ja tavarat terveydestä puhumattakaan. Minulla ei ole tarvetta moralisoida tai syyllistää ketään, sillä ihminen on itsensä pahin tuomari.

Pisimmillään kuukausien jonot

Kun itkut on itketty, Sari Silta alkaa selvittää asiakkaan velkaantumishistoriaa.

- Eräs toi minulle kaksi muovikassillista erääntyneitä laskuja, perintätoimistojen kirjeitä ja käräjäoikeuden tiedoksiantotodistuksia. Jotkut havahtuvat ensimmäisistä maksu- muistutuksista, mutta useimmilla on maksuhäiriömerkintöjä ja erääntynyttä kulutusluottoa 30 000-70 000 euroa.

Koska velkaantuminen on nykyään helppoa, tulee kuntien talous- ja velkaneuvontaan asiakkaita ovista ja ikkunoista. Esimerkiksi Jyväskylässä neuvojan pakeille joutuu odottamaan 112 vuorokautta, Kotkassa velkaneuvonnan jonot ovat tänä vuonna venyneet Suomen ennätukseen, 150 vuorokautteen.

Vantaalla tilanne on kohtalaisen hyvä, sillä keskimääräinen jonotusaika on 30-60 vuorokautta, eli ihan talous- ja velkaneuvontaa valvovan aluehallintoviraston suosituksen mukainen.

- Meillä on muutaman työntekijän vajuus, mutta tilanne on silti siedettävä. Uusia asiakkaita tulee noin 80 joka kuukausi, ja vuodessa ehdimme palvella aiemmat mukaan lukien noin 1 300:aa asiakasta.

Tilanne on kuitenkin kaukana ideaalista, sillä neuvontaa tarvitsisi arviolta 20 000 kaupunkilaista ja siitä hyötyisi vielä paljon suurempi määrä.

- Talous- ja velkaneuvonnan ongelma on siinä, että kaikki aika menee talousvaikeuksiin joutuneiden asioiden selvittämiseen, eikä ennaltaehkäisevään työhön ole resursseja, Silta harmittelee.

Hokkuspokkustempua ei ole

Mitä velkaneuvoja voi sitten tehdä auttaakseen asiakkaan kurimuksesta?

- Kartoitamme tilanteen ja pohdimme yhdessä asiakkaan kanssa, mikä on hänen kannaltaan paras ratkaisu.

JHL:läinen Sari Silta on koulutukseltaan oikeustradenomi. Hän on työskennellyt aiemmin kärjä- ja lainkäyttösihteerinä sekä yrittäjänä.

– Minulla ei ole tarvetta tuomita, sillä ylivelkaantunut on itse pahin tuomarinsa.

Vaihtoehtoja on mutta rajallisesti, Silta sanoo.

Mikäli henkilöllä on säännölliset tulot eikä velkoja ole ulosotossa, kannattaa velkojan kanssa sopia maksuohjelmasta.

- Suosittelen usein myös toisen työn hankkimista, jos siihen suinkin pystyy ja jaksaa. Tai sitten selvitetään, voidaanko luotot yhdistää ja saada Takuusäätiön takaus, kertoo Silta.

Ulosotto saattaa olla paras ratkaisu, jos uudella velalla on maksettu vanhaa, maksuhäiriömerkintöjä on kertynyt, eivätkä tulot riitä elämiseen ja velkojen hoitamiseen. Silloin velkaantumiskierre viimeistään katkeaa.

- Kun asiakas on ollut pari kolme vuotta ulosotossa, selvitetään, mitkä ovat hänen mahdollisuutensa päästä velkajärjestelyyn.

Velkajärjestelyssä asiakas sitoutuu lyhentämään kärjääoikeuden vahvistamalla summalla velkoja ja elämään 532 eurolla kuukaudessa. Tämä tarkoittaa 17,7:ää euroa päivässä.

- Sillä pitää kustantaa asumista lukuun ottamatta kaikki elämiseen liittyvät menot. Jos pystyy sitoutumaan siihen, saattaa saada loput velat 3-5 vuoden kuluttua anteeksi ja voi aloittaa puhtaalta pöydältä.

Toisinaan Silta joutuu pudottamaan suurin toivein tulleen asiakkaan maan pinnalle.

- Yleensä velkaantumiseen menee pitkä aika, ja siksi myös asioiden korjaaminen kestää. Hokuspokkustempua, joka mitätöi velat, ei ole.

Näin saat rahat riittämään

Yli 375 000 suomalaisella on maksuhäiriömerkintä, eli lähes joka kymmenes täysi-ikäinen elää yli varojensa. Ylivelkaantuneiden määrä on suurempi kuin pahimpina lamavuosina 1990-luvulla. Lue talous- ja velkaneuvojan vinkit, miten talous pysyy vatupassissa.

Mene kirppikselle

Älä osta mitään turhaa. Hyödynnä alennusmyynnit ja muut alentarjoukset. Älä unohda kirpputoreja ja somekirppiksiä.

Ole martha!

Osta peruselintarvikkeita ja valmista kotiruokaa. Perhepizza kerran viikossa maksaa 998 euroa/v. Hanki pakastin. Valmista ruokaa kerralla isompi määrä ja pakasta annosvuokiin. Kerää marjat ja sienet ja säilö ne.

Pohdi valintoja

Nappaatko ihan huomaa-matta latten tai iltapäivälehden kouraasi? Käytä termaria ja lue uutiset ja juurut ilmaiseksi verkosta.

Suosi julkista

Mieti, onko sinulla oikeasti varaa autoon. Voisiko sen laittaa seisontavakuutukseen edes osaksi vuotta? Uuden, keskihintaisen auton ylläpito, käyttö, huolto ja arvon aleneminen maksaa keskimäärin 635 euroa/kk.

Käytä käteistä

Tavallinen kuluttaja pärjää yhdellä tai korkeintaan kahdella luottokortilla. Käytä mieluiten käteistä.

Jokainen velkaneuvontaan sijoitettu euro tuo kolme takaisin.

Rohkea pyytää apua

Talous- ja velkaneuvoja on oikea ihminen kertomaan, miksi maksuhäiriöisten määrä kasvaa. Sari Sillan mielestä keskeisin syy on se, ettei Suomessa ole tapana puhua rahasta.

- Et kysy työkaverilta tai naapurilta, paljonko hän ansaitsee tai paljonko hänellä on velkaa. Koska rahasta puhuminen on tabu, eivät ihmiset ymmärrä rahankäytön perusasioita, kuten mikä on korko. Yllättävän moni asiakas ei tiedä edes säännöllisiä kuukausitulojaan, hän ihmettelee.

Tietämättömyyden ja taitamattomuuden ohella ylivelkaantumisen riskiä lisää malttamattomuus ja näyttämisen tarve. Kaikki huonekalut, kodinkoneet ja muut vempaimet pitää saada heti. Jos tili on tyhjä, hankinnat maksetaan osamaksulla tai kulutusluotolla, mistä lumipalloeefekti alkaa vyöryä.

Myös yksin pärjäämisen kulttuurilla on osansa velkaongelman syntyyn.

- Toisinaan puolison velkaongelmat tulevat täytenä yllätyksenä kumppanille. Vaikeuksista ei uskalleta kertoa myöskään ystäville tai työkavereille. Kuitenkin suurinta rohkeutta olisi osata pyytää apua, miettii Sari Silta. □

AMMATTINA VELKANEUVOJA

LUKUMÄÄRÄ
**65 toimipaikkaa,
noin 130 neuvojaa**

TYÖLLISTYMINEN
**kuntien ja kolmannen
sektorin palveluksessa**

KOULUTUS
**korkeakoulututkinto, esim.
tradenomi AMK**

PALKKA
**kokonaisansio n. 3 000 e/kk
(KT, lokakuu 2016)**

FAKTA ALASTA

Talous- ja velkaneuvontaa on järjestetty vuodesta 1994 lähtien. Järjestämisvastuu on valtiolla, mutta käytännössä sitä antavat kuntien palkkaamat neuvojat. Jotkin kunnat ostavat palvelut järjestöiltä. Toimintaa valvoo aluehallintovirasto (AVI).

Nykyisin neuvojilta vaaditaan soveltuvaa korkeakoulututkintoa, esimerkiksi tradenomi AMK. Aiemmin tehtäviin palkattujen koulutus vaihtelee. Suoraan ammattiin johtavaa tutkintoa ei ole, vaan työn oppii tekemällä. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto järjestää täydennyskoulutusta.

Vuoden 2019 alussa talous- ja velkaneuvonnan toteuttamisvastuu siirtyi kunnilta oikeusapu- ja edunvalvontapiireille, käytännössä oikeusaputoimistoille. Palvelun ohjauksesta ja valvonnasta vastaa jatkossa oikeusministeriö. Siirtyvään henkilöstöön sovelletaan liikkeenluovutusta, jolloin työsuhteet ja keskeiset työsuhteen ehdot säilyvät.

Muutoksella pyritään parantamaan talous- ja velkaneuvonnan saavutettavuutta ja palveluiden tasalaatuisuutta.

Talous- ja velkaneuvonnan kulut valtiolle ja kunnille ovat noin 8,8 miljoonaa euroa vuodessa (2016). Vuodesta 2019 lähtien neuvontaan varataan noin miljoonaa vähemmän.

Sinä olet siellä.

AIKAKAUSMEDIA

Aikakausmedioihin uppoudutaan. Ne kuljettavat lukijan toiseen maailmaan. Niitä luetaan keskittyneesti ja usein. Myös mainoksia. Lisätietoja aikkarimainonnasta: aikakausmedia.fi/sinaoletsiella

Uuden ajan eskari pyörien päällä

Kello on noin yhdeksän aamulla, kun värikäs päiväkotikäyttöön valmistettu linja-auto kaartaa Kettumäen kansanpuiston parkkipaikalle. Parikymmentä uteliasta pientä päätä kurkistaa bussin ikkunoista. Kouvolaalainen metsäesikouluryhmä suuntaa tänään heille uuteen luontokohteeseen.

teksti Saija Heinonen kuvat Marja Seppälä

Bussin pysähdytyä alkaa turvavöiden irrotus ja neonkeltaisten huomioliivien pukeminen.
- Älkääpä unohtako kurarukkasia, muistuttelee lastentarhaopettaja **Minna Halme** innokkaita ulospyrkijöitä.

Sade- ja muille suojarusteille on tarvetta. Mennyt syksy kun on ollut tavallistakin sateisempi ja sen vuoksi kurainen. Ja myös siksi, että metsäesikoululaiset viettävät ison osan ajetaan luonnon helmassa. Ympäri vuoden, säässä kuin säässä.

Kuravarusteiden huollon ja kuivatuksen hankaluus onkin yksi harvoista ongelmakohtista, joita uuden päiväkotibussin toiminnassa on sen alkuvaiheessa ilmennyt.

Pilottieskarilaiset

Kouvolan päiväkotibussi on ensimmäinen laatuaan Suomessa. Ensi kertaa bussi starttasi esiopetuksen liikkuvana tukikohtana elokuussa. Se otettiin käyttöön helpottamaan eskarilaisten tilapulaa.

Kouvolassa ajatus päiväkotibussikokeilusta syntyi muiden Pohjoismaiden vanavedessä. Tanska oli idean alullepanija jo 2000-luvun alussa. Myös Ruotsissa ja Norjassa päiväkotibusseista on hyviä kokemuksia pidemmältä ajalta.

Bussi on kotimaista tuotantoa. Valmistaja on Kiitokori Oy Kausalasta, aivan Kouvolan lähetyviltä.

Miten päiväkotitoimintaa varten rakennettu kulkuväline sitten eroaa normaalista linja-autosta?

Se on suunniteltu nimenomaan lasten ehdoilla ja turvallisuustekijät ovat avainasemassa. Jokaiselle lapselle on turvaistuin ja tietenkin turvavyöt. Varustukseen kuuluvat wc, leikkipaikka, keittiötila, kuivauskaappi ja säilytyslokerikot. Bussin istuimista saa myös kasattua sängyt päivälepoa varten.

Aikatauluissa säätämistä

Päiväkotibussia kotipesänään käyttää tästä syksystä alkaen kahden päiväkodin esikoululaisista koottu 20 lapsen metsäeskariryhmä. Bussi kiertää kummankin päiväkodin kautta aamuisin noutamassa ja neljän tunnin esikouluopetuksen jälkeen iltpäivisin viemässä lapset takaisin. Aikuisia matkassa on neljä: kaksi lastentarhaopettajaa, lastenhoitaja ja bussinkuljettaja.

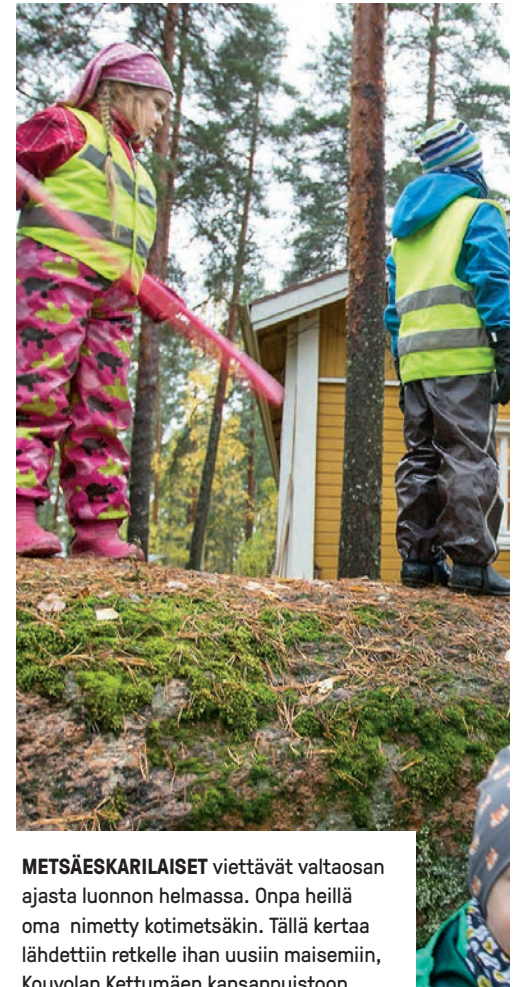
Suurin osa lapsista on kokopäivähoidossa, jolloin he aloittavat aamun päiväkodilla ja jatkavat siellä vielä eskarituntien jälkeen.

-Vähän kikkailemista on siinä, kun molempien päiväkotien pihassa pitäisi olla lapsia vastassa kello 8.30, kun esiopetus alkaa, lastenhoitaja **Tea Tyni-Nurmilaukas** kertoo.

Hän jatkaa, että lasten kyytiin lastaaminen ja turvavöiden kiinni saaminen vie aina oman aikansa. Vanhemmat saavat kiitosta siitä, että ovat olleet ymmärtäväisiä aikataulujen satunnaisista lipsumisista. Myös lasten totuttautuminen aivan uuden tyyliseen hoitojärjestelyyn on sujunut kitkatta.

PÄIVÄKOTIBUSSI on varusteltu lasten turvallisuutta ja tarpeita silmällä pitäen. Sieltä löytyvät tilat niin ruoanvalmistukseen, lepoon, leikkiin kuin tavarasäilytykseen, unohtamatta tietenkään wc:tä.

METSÄESKARILAISET viettävät valtaosan ajasta luonnon helmassa. Onpa heillä oma nimetty kotimetsäkin. Tällä kertaa lähdettiin retkelle ihan uusiin maisemiin, Kouvolan Kettumäen kansanpuistoon.

– Matkan aikana lauletaan tai kuunnellaan musiikkia. Tai katsellaan joskus ihan vain maisemia.

Bussilla metsään

Modernista ja toimivasta tukikohdasta huolimatta lapset eivät suinkaan vietä koko eskaripäivää pyörien päällä. Bussin pääasiallinen käyttötarkoitus on sama kuin linja-autoilla yleensäkin: paikasta toiseen siirtyminen.

- Haemme aamuisin lapset ja ajamme muutama kilometrin matkan tuttuun lähimetsään tai muuhun lähistöllä sijaitsevaan kohteeseen, jossa olemme sitten metsäeskarihenkisesti ulkona, lastentarhaopettaja **Tiina Ihaksi** kuvailee päivän kulua.

Hänellä on kokemusta metsäeskaritoiminnasta jo edelliseltä vuodelta, jolloin ryhmän tosin muodostivat vain yhden päiväkodin lapset. Ihaksi kertoo, että eskarin toimintasäde laajeni huomattavasti tänä vuonna.

- Viime vuonna laitettiin aamulla reput selkään ja suunnattiin kävellen lähimetsään. Nyt kun on oma kulkuväline, on mahdollista päästä näkemään paikkoja ihan eri lailla, eikä olla sidottuja paikallisbussien reitteihin ja aikatauluihin.

Lapset jakautuvat yleensä kolmeen pienempään ryhmään. Pienryhmissä tehtävien tekeminen sujuu tarvittaessa näppärästi bussin tiloissa. Kaksi ryhmää voi esimerkiksi olla ulkona ja yksi sisällä, sillä työskentely koko parikymmenpäisen porukan kanssa samanaikaisesti bussissa ei välttämättä onnistu ihan täysipainoisesti.

Tulevia koululaisia

Toisinaan retkille lähdetään eväiden kanssa, ja ne syödään päivän kohteessa. Usein käydään kuitenkin keskuskeittiöllä lounastamassa. Samalla tulee hyvää ryhmäruokailuharjoitusta seuraavan syksyn koulunaloitusta silmällä pitäen.

- Bussissa on mahdollisuus pienimuotoiseen ruuan valmisteluun, mutta ei tässä ole tarkoitus ateriaa valmistaa. Jääkaappiin mahtuu muutama maitotölkki ja pakolliset kylmässä säilytettävät tarvikkeet, Ihaksi kertoo.

Vaikka linja-autossa penkeistä saa helposti muunneltua nukkumatilat, eivät ne ole eskarilaisien käytössä. Päiväunet ovat jo taakse jäänyttä aikaa. Kuitenkin joskus raikas ulkoilma, luonnossa liikkuminen ja täysi vatsa saattavat yllättää pienet matkaajat.

- Ruokailun jälkeen, kun lähdetään ajelemaan kaupungin läpi, saattaa lämpimässä bussissa joku joskus vahingossa vähän torakhtaa. Jos matka olisi pidempi, voisivat useammankin silmät painua kiinni, Tyni-Nurmilaukas hymyilee.

Luottamusta löytyy

Paikasta toiseen pyörien päällä kulkeva esikoulutoiminta on vielä uutta niin hoitajille, lapsille kuin vanhemmillekin. Siksi palautteet ja kehitysideat on otettu mieluusti vastaan.

- Turvallisuudentunteen ja luottamuksen rakentaminen toiminnan alkuvaiheessa on ollut kaiken a ja o, kertoo Ihaksi.

Puolelle lapsista tuli koko muu ryhmä aivan uusina tuttavuuksina, niin lapset kuin aikuisetkin. Luotto löytyi nopeasti puolin ja toisin. Lapset hyppävät intoa puhkuen bussiin ja lähtevät iloisin mielin minne bussin nokka kulloinkin näyttää.

- Onhan se vanhemmista tietenkin vähän jännää, kun aina ei ole ihan tarkkaa etukäteistietoa siitä, missä ja mihin milloinkin menemme.

Ihaksi jatkaa, että vanhemmat ovat olleet hyvin ymmärtäviäisiä ja osallistuvia.

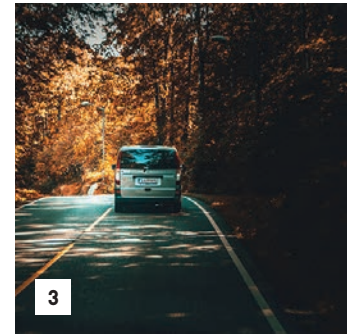
- Tosi paljon on syksyn aikana juteltu ja kyselty. Kritiikkiä on tullut niistä asioista, joista on pitänytkin. Ilman rakentavia parannusehdotuksia ei toimintaa voisi edes kehittää.

Vanhemmille tärkeää ja mieltä rauhoittavaa on tietoa siitä, että hoitohenkilökunta on koko ajan tavoitettavissa. Viestit kulkevat nopeasti, kun puhelimet ovat aina käden ulottuvilla.

- Lasten perheet ovat tervetulleita halutessaan myös osallistumaan esimerkiksi retkille. Ylimääräisiä apukäsiä ei ole liikaa silloin, kun menemme lasten kanssa hiihtämään tai luistelemaan, toteaa Halme. Perheiden paikallistuntemus on hyödyksi myös suunniteltaessa yhdessä erilaisia luontokohteita, joita Kouvolan alueella riittää. □

Kauppa-autoista monipalveluihin

Myymläautoja on näkynyt teillämme jo 85 vuoden ajan, nykyisin ne tosin ovat jo lähes kadonnutta kansanperinnettä. Aikojen saatossa on ollut tarjolla myös muun muassa liikkuvia pankki- ja postitoimintapalveluja. Nykyisin liikkuvat palvelut ovat kirjastoautojen lisäksi useimmiten sosiaali- ja terveystalvveluja.

1 Kirjastoautot

Lapset ovat kirjastoautojen suurin käyttäjäryhmä. Selvitysten mukaan jopa 80 % kirjastoauton lainoista on lasten tekemiä. Etenkin päiväkodeille ja kouluille kirjastoautot ovat tärkeä palvelu, joka toimii lasten lukuharrastuksen edistäjänä.

2 Myymäläautot

Osuusliike Elanto käynnisti ensimmäisenä Suomessa myymäläautotoiminnan vuonna 1932 Helsingissä.

3 Monipalveluautot

Liikkuvat palvelyksiköt vievät kiertäviä monen toimialan palveluja ja toimintoja sekä tiheästi että harvaan asutuille seuduille. Hyviä kokemuksia on saatu liikkuvista terveydenhoito-, sosiaali-, lääkäri- ja sairaanhoito- ja kotipalveluista. Myös esimerkiksi Työvoiman palvelukeskuksen palvelujen tarjoamiseen on liikkuvia ratkaisuja kehitetty.

140 kpl 70-luku

KIRJASTOAUTOJA

Kirjastoautojen määrä on vähentynyt huomattavasti parissakymmenessä vuodessa. Nykyään niitä on liikenteessä noin 140, kun 90-luvun alussa määrä oli yli 230.

KAUPPA-AUTOJEN KULTA-AIKA

Kauppa-autojen kulta-aikaa elettiin 1970-luvulla, jolloin niitä oli ajossa lähes 1300. Nykyisin myymäläautoja kulkee maassamme enää alle kymmenen.

Sanan säilää heilutellen

Pian käynnistyvät työehtoneuvottelut sähköistivät JHL:n edustajiston syyskokouksen kulkua. Myös liiton lomapaikka Livohka sai sanan säilän heilumaan.

teksti ja kuvat Ulla Puustinen

Edustajiston syyskokouksen asialistalla oli liiton ensi vuoden toimintasuunnitelman ja talousarvion hyväksyminen sekä parinkymmenen aloitteen nippu, mutta itse kokouspaikan käytävillä puhutti eniten ajankohtainen työmarkkinatilanne ja tulossa olevat sopimusneuvottelut.

Ensimmäisenä työehdot saatiin sovittua teknologia-teollisuudessa, ja se tietää alalla työskenteleville 3,2 prosentin palkankorotusta kahden seuraavan vuoden aikana. Metsäteollisuuden niin ikään kaksivuotisessa sopimuksessa korotusten kustannusvaikutukseksi on laskettu vielä enemmän, 3,5 prosenttia.

- Tuohon tasoon pitää pyrkiä myös JHL:n sopimusaloilla, viestitettiin liiton neuvottelijoille.

Myös puheenjohtaja **Päivi Niemi-Laine** totesi omassa puheenvuorossaan, että julkisen alan ja julkisrahoitteisten palvelujen työntekijöille tulee saada teollisuuden ratkaisuja vastaavat palkankorotukset.

Livohkalle ei lisärahaa

Aloitteita käsiteltäessä eniten tunteita kuumensivat Livohkan kehittämistä koskenut **Jaana Tynin** aloite sekä **Jarno Strengellin** aloite valtakunnallisesta mainoskampanjasta, joka markkinoisi liittoa sähköisessä mediassa ja tehostaisi siten jäsenhankintaa.

Jälkimmäinen aloite kaatui äänestyksessä selvin numeroin 80-28. Valtakunnallisen mainoskampanjan

sijaan JHL panostaa työpaikoilla tapahtuvaan järjestämis- ja jäsenhankintatyöhön. Sitä varten palkataan 6-9 päätoimista järjestäjää kahden vuoden määräajaksi. Heidän toimialueensa kattaa koko maan.

Livohkaa koskeva aloite menee jatkovalmisteluun, mutta lisärahan saamisesta ei ole takeita, sillä jo nykyisellään Posiolla sijaitseva lomapaikka rasittaa liiton taloutta tuntuvasti.

- Livohkan vuotuiset kulut ovat 600 000 euroa ja myynti 300 000, eli tuemme Livohkaa vuosittain noin 300 000 eurolla, luki taluspäällikkö **Jan Saarinen** madonlukuja.

Avainta-tessin siunaa edustajisto

Vilkasta keskustelua käytiin myös siitä, mitkä virka- ja työehtosopimukset hyväksyy edustajisto ja mitkä se delegoi hallituksen käsiteltäväksi.

Tähän asti edustajisto on päättänyt kunnan, valtion ja kirkon virka- ja työehtosopimuksista ja pääsopimuksista. Lisäksi edustajisto on hyväksynyt tai hylännyt kunta-alan teknisten ja tunti-työntekijöiden tessin ja yksityisen sosiaalipalvelualan tessin.

Yksimielisellä päätöksellä edustajiston hyväksymismenettelyyn piiriin otettiin lisäksi Avainta-työehtosopimus.

Edustajiston jäsen **Kari Hujanen** olisi halunnut edustajiston hyväksyttäväksi myös yksityisen opetusalan sekä yliopistojen ja ammatillisten aikuis-

MIKÄ?

Edustajisto on JHL:n korkein päättävä elin. Siihen kuuluu 120 vaaleilla valittua jäsentä.

KESTO?

Edustajistokausi kestää viisi vuotta. Nykyisen edustajiston toimikausi on 2017-2022.

MILLOIN?

Edustajisto kokoontuu kahdesti vuodessa sääntömääräiseen kokoukseen.

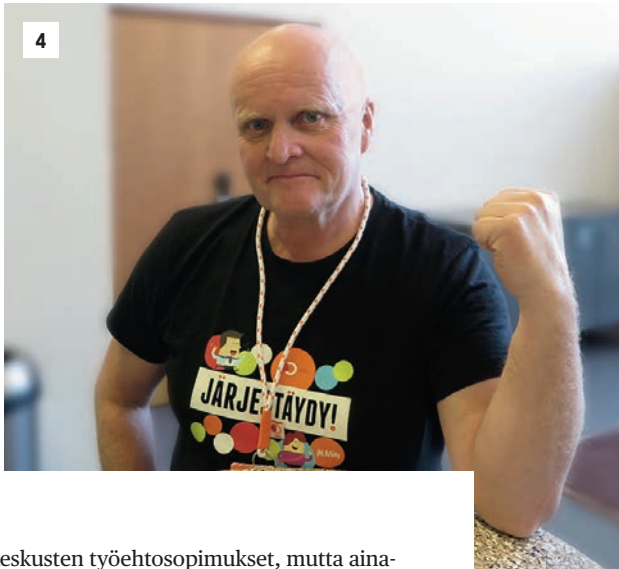
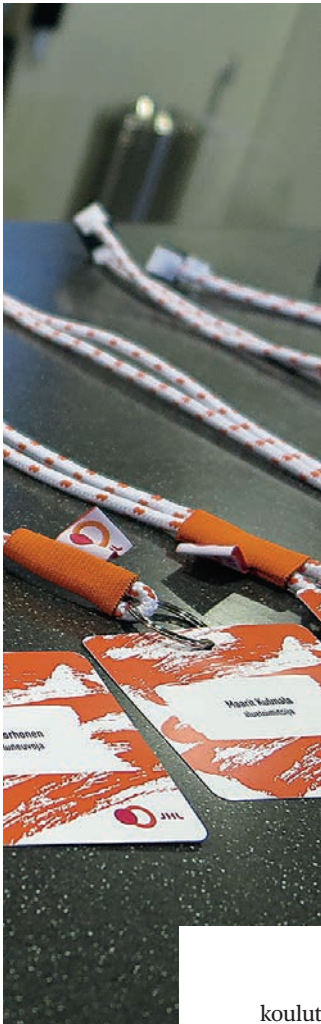
1 Varsinaissuomalaiset Juha Takanen ja Päivi Rantanen äänestystunnelmissa.

2 JHL:n edustajisto piti syyskokouksensa 15.-16. marraskuuta Vantaalla.

3 Edustajiston jäsenet Katja Meriläinen (vas.), Pepe Helander, Anita Vihervaara ja Eija Paananen kokoustaulla. Meriläinen, Vihervaara ja Paananen ovat pääkaupunkiseudulta, kirkon sopimusalalla työskenteleviä edustava Helander puolestaan Tampereelta.

4 Kari Vatanen ei lämmennyt Jarno Strengellin aloitteelle, jonka mukaan liiton tulisi panostaa valtakunnalliseen mainoskampanjaan. Sen sijaan Vatanen liputtaa järjestämishankkeen puolesta.

koulutuskeskusten työehtosopimukset, mutta aina-
kaan vielä edustajisto ei näyttänyt esitykselle vih-
reää valoa.

Jäsenmaksut ennallaan

JHL:n jäsenmaksu säilyi ennallaan vuonna 2018. Yhdessä työttömyyskassan jäsenmaksun kanssa se on 1,38 prosenttia jäsenen veronalaisesta ansiotulosta. Liiton osuus on tasan yksi prosentti ja kassan 0,38.

Myös eläkeläisten ja ammatinharjoittajien jäsenmaksut pysyvät ennallaan. Pelkkää eläketuloa saavalta jäseneltä peritään kahdeksan euroa kuussa, ammattia harjoittavalta 20 euroa.

Edustajisto oli yksimielinen myös jäsenmaksupalautuksen suuruudesta. Yhdistyksille palautuu entiseen tapaan 20 prosenttia liiton jäsenmaksutulosta.

JHL:n ensi vuoden jäsenmaksukertymäksi arvioidaan noin 35,6 miljoonaa euroa. Siitä palautetaan jäsenyhdistysten toimintaan noin 7,2 miljoonaa. □

LUE LISÄÄ edustajistokokouksen tunnelmista ja päätöksistä jhl.fi ja motiivilehti.fi

Edustajistossa sanottua

Mikrofoni oli ahkerassa käytössä, kun JHL:n edustajiston ja hallituksen jäsenet laukoivat mielipiteitään edustajiston syyskokouksessa 15.-16. marraskuuta.

Sirkka-Liisa Kähärä, Vantaa

"Jos ei nyt lähdetä kuroma-
umpeen sukupuolten välistä
palkkaeroa, niin milloin sitten?
Lasikatkoja on edelleen puh-
kaistavana, ja tähän työhön
tarvitaan kaikkia."

Satu Taavitsainen, Mikkeli

"Talousskasvu kuuluu myös lähihoi-
tajille, siivoojille, lastenhoitajille,
koulunkäynninohjaajille ja kai-
kille muille julkisen sektorin
arvokasta työtä tekeville ihmi-
sille."

Vesa Isomöttönen, Vaasa

"Ay-liikkeen toiminnan ydin on työ-
paikoilla. Siellä ne työehtosopimuk-
set ja muut työelämän pelisäännöt
muuttuvat todelliseksi elämäksi.
Luottamusmiehen käsissä on
ay-liikkeen tärkeimmän jäsen-
edun, eli työehtosopimusten,
tulkinta ja valvonta."

Kari Yksjärvi, Jyväskylä

"Livohka on helmi, jota
meidän ei missään nimessä tule
laittaa lihoiksi. Livohkaa tulee
kehittää ja markkinoida, jotta
jäsenillä on paikka rauhoittua
ja elää luonnon keskellä."

Kari Vatanen, Jyväskylä

"Millainen markkinointi auttaa sii-
hen, että Posion Livohka on huonojen kulkuyh-
teyksien takana? Livohka on ollut pitkään JHL:n
omistuksessa, mutta nämä erämaiden mökkiky-
lät eivät enää tämän päivän ihmistä puhuttele.
Livohka on valtava menoerä, jolle olisi muutakin
käyttöä. Pitäisi priorisoida, ollaanko me ammat-
tiliitto vai lomatoimisto."

Tapio Ristamäki, Parkano

"Työntajien suosima paikallinen sopiminen tie-
tää työaikapankkeja. Työaikapankkien myötä
menetetään ylityökorvaukset, ja jos et lähde
pankkiin mukaan, olet ensimmäisenä pois pot-
kittavien joukossa, kun yt:t alkavat.
En lämpene paikallisen sopimi-
sen ideologiaan enkä kehota lii-
ton neuvottelijoitakaan lämpe-
nemään."

Alikersantti Kokko ilmoittautuu!

Lähihoitaja Sonja Kokko kävi intin, koska serkkupojatkin kävivät. Armeijan harmaista kotiutui monta kokemusta rikkaampi alikersantti Kokko.

teksti Ulla Puustinen kuva Janica Karasti

Vuodesta 1995 lähtien vapaaehtoisen aseellisen palveluksen on suorittanut yli 7 400 naista. Yksi heistä on JHL:läinen lähihoitaja **Sonja Kokko** Oulusta.

Miksi hait asepalvelukseen?

- Menin, kun serkkupojatkin menivät! Luultavasti kiinnostukseeni vaikutti myös se, että haluan haastaa itseäni ja kokeilla uutta.

Milloin ja missä kävit intin?

- Astuin palvelukseen vuoden 2016 ensimmäisessä saapumiserässä tammikuussa. Palveluspaikkani oli Kainuun prikaati Kajaanissa Kuopion huoltopataljoonassa. Yksikköni oli 1. erillinen autokomppania.

Sinnekö tähtäsitkin?

- Miesten tapaan naiset saavat esittää toiveita palvelupaikan suhteen, mutta ei ole itsestään selvää, että ne toteutuvat. Minä laitoin ykkösvaihtoehdoksi Kajaanin ja erityisesti lääkitätehtävät, ja toiveeni kuultiin.

Millainen kokemus armeija oli?

- Ihan loistava! En kadu hetkeäkään armeijaan menoa.

Kauanko palvelus kesti?

- Minä ”lusin” koko kakun eli tammikuusta joulukuun puoli-väliin, yhteensä 347 päivää.

Kotiuit alikersanttina. Sait siis johtajakoulutusta?

- Kyllä. Peruskoulutuskauden jälkeen pääsin aliupseerikouluun, jossa koulutetaan johtamaan sodan ajan joukkoja. Koulutukseen sisältyivät AUK1- ja AUK2-kurssit, yhteensä 16 viikkoa, sekä noin puoli vuotta käytännön harjoittelua, jolloin varusmiesjohtajat toimivat uuden saapumiserän johtajina. AUK2:n lopulla hain ja pääsin varusmiestoitimikuntaan, ja loppuajan toimin sen varapuheenjohtajana.

Mitä varusmiestoitimikunnat tekevät?

- VMTK:t neuvovat varusmiespalvelukseen liittyvissä asioissa, tekevät aloitteita palvelusolosuhteiden ja etuuk-sien parantamiseksi ja toimivat linkkinä varusmiesten ja esi-kunnan välillä. Lisäksi ne järjestävät vapaa-ajantoimintaa.

Miten kantahenkilökunta suhtautui asepalvelusta suorittaviin naisiin? Entä saman joukko-osaston miesalokkaat?

- Kantahenkilökunta oli tottunut, eikä tehnyt sukupuolesta numeroa. Ihan alokaskauden alussa varusmiehet olivat jotenkin varuillaan ja hakivat rooliaan suhteessa naisiin. Yksi tarjoutui kohteliaisuuttaan kantamaan varusteeni, mutta se loppui lyhyeen, kun sanoin, että ne ovat minun ja huolehdin niistä itse.

Vaadittiinko naisilta enemmän tai vähemmän kuin miehiltä?

- Varuskunnassa naisille oli omat suihku- ja majoitustilat, mutta leireillä kaikki nukkuivat samassa teltassa. Muutenkaan naiset eivät saaneet erityiskohtelua. Jos piti kantaa neljä kymmenen kilon telamiinaa, tehtävän hoiti seuraavana rivissä ollut sukupuoleen katsomatta.

Oliko helppo ottaa vastaan käskyjä ja sopeutua armeijakuriin?

- Yllättävän helppo. Jos käskynä oli ylittää suo, ei olisi tullut mieleenkään ehdottaa sen kiertämistä. Pelkällä sukunimellä puhuttelu tuntui aluksi oudolta, mutta siihenkin tottui. Sopeutuminen on kiinni omasta asenteesta.

Eikö mikään ottanut päähän?

- No, aamuherätykset ottivat varsinkin alussa lujille. Olen yöihminen, ja pari ensimmäistä viikkoa meni siihen, että keho tottui kello 5.50:n herätyksiin.

Olet ollut kohta vuoden reservissä. Tiedätkö sijoi-tuspaikkasi ja tehtäväsi mahdollisen sodan sattu-essa?

- Tiedän, mutta niitä ei ole lupa paljastaa muille.

Mitä jäit kaipaamaan armeijasta? Entä mitä et?

- Jokatorstaista hernekeittoa ei ole ikävä, mutta intti-kavereita kyllä. Heihin pidän edelleen yhteyttä.

Voitko hyödyntää armeijakokemuksia työssäsi?

- Intin ansiosta on yhteistä jutunjuurta kotihoidon ikääntyneiden miesasiakkaiden kanssa. Kokemus ei mennyt siinä mielessä hukkaan. □

SONJA KOKKO
syntynyt 1991

KOTIPAikka
Oulu

KOULUTUS
lähihoitaja 2010

PERHE
mies ja kaksi
kissaa

HARRASTUKSET
ay-toiminta ja
käsityöt

Motiivini

MISSÄ OLET ERITYISEN HYVÄ?

Mieheni ja sisarusteni lasten mielestä olen hyvä haravoimaan ja lakkaamaan kynsiä. Lisäksi olen maailman paras hoitamaan kissoja ja osaan nukkua milloin ja missä vain.

MÄÄRITTELE ITSESI MUUTAMALLA ADJEKTIIVILLA.

Utterta, energinen ja positiivinen. Ja huumorintajuinen. Kirkollisvaalimainokseni oli "Punapäätkin voi päästä taivaaseen".

MISSÄ OLET KYMMENEN VUODEN KULUTTUA?

Asun Oulun seudulla omakotitalossa kaukana kaupungin vilinästä. Perheeseeni kuuluvat mies, pariton määrä lapsia, miehen metsästyskoira sekä eläkeläiskissani Jallu ja Misty. Työskentelen edelleen hoitoalalla tai sitten ay-liikkeen palveluksessa!

Rakasta luitasi!

Oikea ravinto ja riittävä liikunta ehkäisevät osteoporoosia tehokkaimmin. Jos sairaus on kuitenkin jo aiheuttanut luunmurtumia, tarvitaan työ- ja toimintakyvyn ylläpitoon esimerkiksi fysioterapeutin antamaa yksilöllistä ohjausta.

teksti Ulla Ojala kuvat Westend61, Tero Sivula, Martti Kainulainen/Lehtikuva ja JHL-kuvapankki

Noin 300 000 suomalaista sairastaa osteoporoosia, suuri osa tietämättään. Arviolta joka kolmas yli 50-vuotias nainen ja joka viides mies saa jossain vaiheessa osteoporoottisen murtuman.

Osteoporoosi on luuston sairaus, jossa luun tiheys ja laatu ovat heikentyneet niin, että murtumariski on kasvanut. Se on vuosittain osasyynä noin 30 000-40 000 sellaisessa luunmurtumassa, jossa luu on saattanut murtua vähäisestä kompastelusta tai aivastuksesta, eli tilanteessa, jossa terve luu ei murtuisi.

Mistä sitten voi tietää sairastavansa osteoporoosia? Riskiryhmään kuuluvat muun muassa vaihdevuosi-ikäiset naiset sekä alipainoiset eli ne, joiden painoindeksi on alle 18,5. Kohonneesta riskistä voi kertoa myös se, että äidillä tai isällä on ollut lonkkamurtuma. Usein epäily sairastumisesta herää kuitenkin vasta murtuman jälkeen, mutta hyödyllisintä olisi löytää sairastuneet esimerkiksi työterveyshuollossa jo ennen murtumia ja työ- ja toimintakyvyn heikkenemistä.

- Tärkeintä on estää ensimmäinen osteoporoottinen murtuma, sanoo yleislääketieteen erikoislääkäri **Ari Rosenvall**.

Terveelliset elintavat lääkkeenä

Luuston kuntoon voi vaikuttaa parhaiten pitämällä huolta riittävästä kalsiumin, proteiinin ja D-vitamiinin saannista sekä harrastamalla monipuolisesti ja säännöllisesti liikuntaa. Ohje pätee sekä luustoltaan terveisiin että osteoporoosiin sairastuneisiin.

- Osteoporoosiin sairastunut voi jopa puolittaa oman murtumariskinsä noudattamalla ravitsemus- ja liikunta-ohjeita, Rosenvall neuvo.

Terveen aikuisen tulee saada vuorokaudessa noin 800 milligrammaa kalsiumia ja 10 mikrogrammaa D-vitamiinia. Proteiinin tarve määräytyy painon mukaan; esimerkiksi 70-kiloinen henkilö tarvitsee 90 grammaa proteiinia vuorokaudessa.

Osteoporoosiin sairastuneella kalsiumin tarve on selkeästi korkeampi, noin 1000-1500 milligrammaa vuorokaudessa.

- Sairastuneiden veren D-vitamiinipitoisuus tulee määrittää verikokeella, jonka perusteella säädetään kunkin potilaan luustolle riittävä D-vitamiinilisän määrä, Rosenvall toteaa.

Liikunnassa tulisi suosia sellaista liikuntaa, jossa on mukana iskuja, suunnanmuutoksia ja tärähdyksiä. Hyviä lajeja ovat esimerkiksi tanssi, juoksu ja pallopelit. Myös kuntosalit ja jumppa ovat hyvää luustoliikuntaa, jossa lihas väentää luuta. Lisäksi uinti ja pyöräily vähentävät luunmurtuman vaaraa, vaikkeivät erityisesti lisää luumassaa. Hyötyliikuntaakaan ei tule unohtaa osteoporoosin ehkäisyssä!

- Liikunnan tulisi olla monipuolista ja säännöllistä, mutta samalla myös hauskaa, jotta siitä tulee säännöllistä, Rosenvall muistuttaa

Äärimmäisyyksiinkään ei kannata mennä.

- Tunti liikuntaa lujittaa luustoa, mutta toinen tunti huonontaa sitä.

Jos ravinto ja liikunta eivät riitä jo todetun osteoporoosin hoitoon, voi lääkäri määrätä luumassaa lisääviä lääkkeitä.

Myös miesten sairaus

Luuston kuntoon tulee kiinnittää huomiota aina, mutta erityisesti silloin, jos kuuluu osteoporoosin riskiryhmään. Riskiin vaikuttavat elintapojen lisäksi perintötekijät ja monet sairaudet, kuten nivelreuma, tulehduksellinen suolistosairaus, keliakia, tyypin 1 diabetes, kilpirauhasen tai lisäkilpirauhasen liikatoiminta sekä krooninen maksa- tai munuais-sairaus. Myös syöpähoidot ja kortisonilääkityksen pitkäaikainen käyttö saattavat haurastuttaa luita. Hoitavan lääkärin kanssa onkin syytä keskustella myös luustoterveydestä.

- Vaikka osteoporoosi mielletään usein naisten pulmaksi, siihen sairastuvat myös miehet. Esimerkiksi eturauhassyöpää sairastavien on hyvä tiedostaa myös osteoporoosin riski.

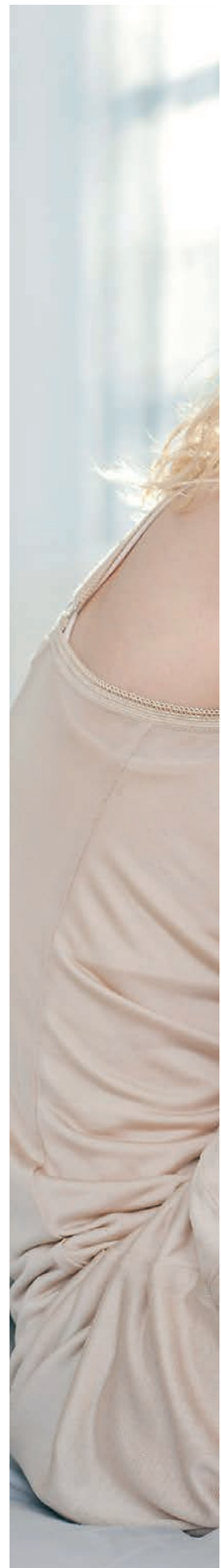
Tehokas seulonta tarpeen

Suomalaiset jäävät työeläkkeelle keskimäärin hieman alle 61,1-vuotiaana, mutta eläkeikää on korotetaan jatkuvasti. Koska osteoporoottiset murtumat lisääntyvät merkittävästi 70 ikävuoteen mennessä, ne saattavat eläkeiän kohotessa näkyä yhä useammin myös työpaikoilla.

- 60-70-vuotiailla on merkittävästi suurempi riski kohdata osteoporoottisen murtuman aiheuttamaan työkyvyttömyyttä.

Rosenvall toivookin, että työterveyshuollossa seulottaisiin nykyistä tehokkaammin esiin etenkin naisvaltaisten työpaikkojen osteoporoosiriskissä olevat.

- Tällöin he voisivat parantaa luustoterveyttään ja estää murtumat, sanoo Rosenvall. □

NUMEROIN

70–80 %

PERINTÖTEKIJÄT

Geneettiset tekijät määräävät suurelta osin luuntiheyden, mutta myös omilla elintavoilla on merkitystä.

40 VUOTTA

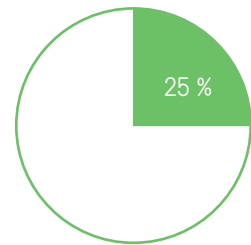
LUUN MÄÄRÄ

Luun määrä kasvaa 20–30 ikävuoteen asti ja alkaa vähetä nelikymppisenä.

1/5

KALSIUMIN SAANTI

Yksi aikuinen viidestä ei saa riittävästi kalsiumia ravinnosta.

LONKKAMURTUMAT

Joka neljäs lonkkamurtuman saaneista saa jonkin uuden murtuman. Näistä puolet on lonkkamurtumia.

1/5

1/3

Joka kolmas yli 50-vuotias nainen ja joka viides mies saa osteoporoottisen murtuman. Naiset murtavat usein nikaman tai ranteen 50–60-vuotiaana ja lonkan 75-vuotiaana.

Hyvä ergonomia on a ja o

OSTEOPOROOSIA SAIRASTAVA VOI periaatteessa tehdä mitä työtä tahansa, kunhan työergonomiasta pidetään huolta.

– Hyvä ergonomia on tavallistakin tärkeämpää, jos henkilöllä on todettu osteoporoosi, mutta murtumia ei ole vielä tullut. Kenenkään ei pitäisi esimerkiksi nostaa taakkoja kumarralla selällä kiertäen, mutta osteoporoosia sairastavan tulee muistaa tämä erityisesti, Ari Rosenvall opastaa.

Rosenvallin mukaan fyysisistä työtä tekevän olisikin tärkeää saada esimerkiksi työfysioterapeutilta ohjeet siitä, millaisia liikeratoja voi tehdä turvallisesti. Vielä tarkempaa ohjausta tarvitsevat ne, joilla on osteoporoottisia murtumia ja lisäksi esimerkiksi nivelrikko.

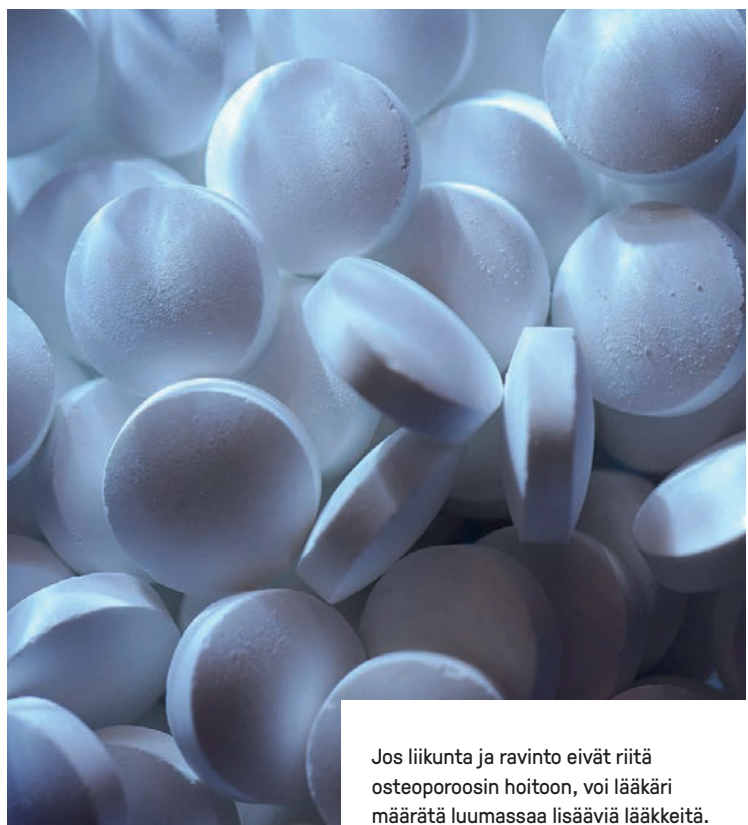
– Joskus työpaikoilla saatetaan tarvita myös yksilöllisiä ergonomisia ratkaisuja.

OSTEOPOROOSIN AIHEUTTAMASTA ennenaikaisesta eläköitymisestä tai työkyvyttömyydestä ei ole tilastotietoa, koska murtumat ja niiden jälkiseuraukset merkitään usein jollakin muulla kuin osteoporoosista kertovalla diagnoosikoodilla.

– Usein työikäisten osteoporoottisia murtumia aiheutuu sellaisille henkilöille, joilla on muitakin terveysongelmia. Monesti on vaikea määrittää, mikä on syy ja mikä seuraus.

Rosenvall ei usko, että osteoporoosi yksin aiheuttaa kovin usein työkyvyttömyyttä.

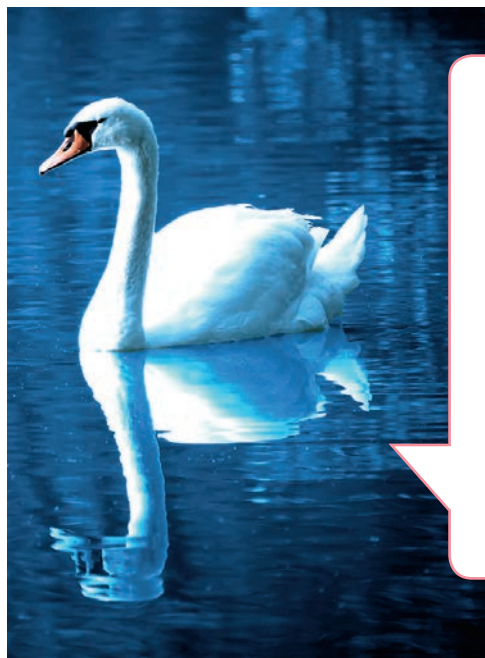
Liikunnan tulisi olla säännöllistä ja hauskaa.

Jos liikunta ja ravinto eivät riitä osteoporoosin hoitoon, voi lääkäri määrätä luumassaa lisääviä lääkkeitä.

RAATI

Kuinka juhlit itsenäisyyspäivää?

Linnanjuhlien seuraaminen ja käynti sankarihaudoilla kuuluvat monen suomalaisen itsenäisyyspäivänperinteeseen.

Motiivi kysyi kolmelta JHL-opiston luottamustiedon jatkokurssille osallistuneelta näiden itsenäisyyspäivän traditioista ja mitä he arvostavat itsenäisessä Suomessa.

Suomi 100 -teema näkyi myös kurssilla, sillä opiskelijat pääsivät tuoreeltaan katsomaan Aku Louhimiehen Tuntemattoman sotilaan.

TULEEKO MIELEESI KYSYMYS,
jonka haluaisit esittää JHL:n jäsenille?
Lähetä se osoitteeseen: motiiviraati@jhl.fi

Mariette Rahijärvi, 59
oppilasohjaaja
NURMIJÄRVI

Nurmijärven kouluissa alettiin valmistautua juhluvuoteen jo viime vuoden puolella. On ollut mukava seurata, kun oppilaat ovat keränneet sata käpyä, kirjoittaneet sata tarinaa ja piirtäneet sata kuvaa ja mitä kaikkea muuta.

Itsenäisyyspäivä on tänä vuonna keskellä viikkoa. Asun tällä hetkellä yksin enkä aio rakentaa päivää varten erityistä ohjelmaa. Otan esiin kynttilät ja ehkä hiukan kuohujuomaa. Lepään, rauhoitun ja katson Tuntemattoman sotilaan. Ja tietysti linnanjuhlat, jotta voim arvioida ja arvostella pukuja. Silloin saatan höpötelläkin itseseni.

Parasta Suomessa on sananvapaus, ja se että on oikeus olla mitä on.

Erik Hiltunen, 50
koulunkäynninohjaaja
RANTASALMI

Rantasalmen kouluilla on ollut pitkin vuotta itsenäisyyspäivän juhluvuoteen liittyviä projekteja. Lisäksi koululaisten kanssa on valmisteltu musiikkiesitystä itsenäisyyspäivän juhliä varten.

Kotikulmilla järjestetään myös itsenäisyyspäivän tanssit, mutta taidan jättää ne väliin.

Itsenäisyyspäivän aion viettää rauhallisesti kynttilänvalosta nauttien ja perinteitä kunnioittaen. Voimajuomien nauttiminen ei kuulu ollenkaan itsenäisyyspäivän juhlintaan.

Televisiosta katson perinteisesti Tuntemattoman sotilaan ja myöhemmin illalla linnanjuhlat. Kenen kanssa? En kommentoi, jääköön arvoitukseksi.

Otto Helpi, 42
viheralueiden hoitaja
VANTAA

Asun Vantaalla mutta työskentele Espoon kaupunkitekniikassa ja viherkunnossapidossa.

Olemme tehneet Suomi 100 -teemavuoteen liittyviä kukka- ja muita istutuksia ympäri kaupunkia. Lisäksi vietin ja asennettiin sata uutta puistonpenkkiä paikoilleen.

Itsenäisyyspäivän vietän perheen kanssa. Teen hyvää ruokaa ja katsotaan yhdessä linnanjuhliä.

Parasta Suomessa on luonto.

Ai, kenelle suomalaiselle haluaisin nostaa tänä vuonna hattua? Tietenkin Nalle Hukkataipaleelle, kansainvälisestäkin tunnetulle ja tunnustetulle huippuopeilijalle. Harrastan itsekin lajia, ja hän on nostanut sen kokonaan uudelle tasolle Suomessa.

LUE
SUOMEKSI

7.12. alkaen
motiivilehti.fi

Inte för vem som helst

Hindhår daghem i Borgå jobbar utgående från barnens åsikter och respekterar att alla är olika.

text Marina Wiik foto Wilma Hurskainen

Hyvä huomenta! God morgon! önskar en lapp nära ingången till Hindhår daghem i Borgå. I det stora, vinkelbyggda huset samsas svenska och finska grupper med varandra. Arrangemanget breddar utbudet på närservice och bjuder in barnen att umgås över språkgränserna.

Verksamheten i grupperna är enspråkig, men ute på gården, vid sångstunder och fester deltar både finsk- och svenskspråkiga barn. Från början av hösten lär dagisbarnen sig också ett nytt ord på det andra inhemska varje vecka.

- Ju fler språk vi bekantar oss med som små, desto större fördelar har vi som vuxna. Men språkinläringen ska inte ske med tvång, utan som en naturlig del av verksamheten, säger daghemsföreståndaren **Carina "Gina" Liljeberg-Karlsson**.

Hon har lett daghemmet sedan 2003 och är också förman för de svenska familjedagvårdarna i Borgå. Merparten av arbetstiden går åt till att svara på e-post eller telefonsamtal, leta efter vikarier, skriva rapporter och gå på möten.

- Mycket handlar om kundservice. Föräldrar undrar om deras barn fått dagisplats och personalen vill diskutera problem som dykt upp.

Blev chef direkt

Liljeberg-Karlsson fick ett föreståndarvikariat på Åland direkt efter att hon fått sin examen i socialpedagogik. I vanliga fall har chefsposter gått till mer erfarna barnträdgårdslärare.

- Jag var tillräckligt modig och vågade söka tjänsten. Egentligen hade jag tänkt arbeta med ungdomar.

Efter att ha återvänt till Borgå verkade hon några år som både barnträdgårdslärare och föreståndare. Sedan 2005 har hon haft enbart administrativa uppgifter. Även om hon för tillfället inte hinner leda pedagogiken som hon skulle önska, vill hon ha koll på verksamheten och geriktlinjerna för daghemmets verksamhet.

Hindhår daghem har jobbat barnorienterat i många år. Daghemmet har bland annat frångått strikta inläringssituationer och satsar i stället på stationer med omväxlande aktiviteter.

- Barnen får välja vad de vill göra utgående från eget intresse. De vuxna har ansvar för att få in en viss inläring i det hela.

I samband med Finlands 100-årsjubileum har dagisgrupperna räknat ner till festdagen bland annat genom att varje vecka göra något tio gånger. De första gångerna valde de vuxna vad som skulle upprepas, sedan fick barnen ta över.

GINA Liljeberg-Karlsson basar för ett livscykel daghem med 140 barn och 21 vuxna. Planlösningen är flexibel och huset kan vid behov enkelt byggas om.

– Jag värderar folk enligt vad de är, inte vad de uppnått.

GINA LILJEBERG-KARLSSON jobbar inte längre i grupp, men försöker lära känna alla daghemets barn vid namn. Här målar hon bilder på Isabels, Oscars och Pajus händer.

Könssensitiv vardag

På nationell nivå har en auktoritär syn på småbarnsfostran länge dominerat. Den nya planen för småbarnsfostran lyfter däremot fram barnen delaktighet och lika värde.

- Det känns skönt att få bekräftelse för att vi intuitivt jobbat åt rätt håll. För mig är det självklart att barnen är individer har rätt att ge uttryck för sin personlighet.

Enligt samma grundtanke utgår personalen på Hindhår daghem inte heller från att flickor och pojkar ska vara på ett visst sätt. Framst märks det i små vardagliga saker. Barnen får till exempel fritt välja färg på potan utan att vuxna styr valet och leka med vad de vill. Personalen ger inte heller flickor komplimanger för deras utseende eller rättfärdigar dåligt beteende med att "pojkar är pojkar".

Trots sin chefsställning vill Liljeberg-Karlsson inte sitta i ett elfbens-torn, utan uppfattas som en del av daghemets kollegium. Hon samlar ofta in åsikter av personalen innan hon fattar beslut.

- För mig är det viktigare vad en människa kan hämta med sig till arbetsgemenskapen än vad hon har för utbildning.

Hon tror att tanken om allas lika värde bottnar i barndomshemmet.

- Jag växte upp i en väldigt fattig familj. Mina föräldrar lärde mig att arbete är värdefullt och att det räcker om var och en gör sitt bästa.

Motsägelsefull plan

Gina Liljeberg-Karlsson beskriver jobbet som daghemsföreståndare som roligt och omväxlande. Det gäller att vara kreativ och kunna anpassa sig till förändringar i omvärlden.

- Jag måste ständigt vara alert och kunna en hel del från städning till psykologi och lagar. Ibland känns det att jag inte riktigt räcker till.

Hon avfärdar bestämt uppfattningen att "vem som helst" kan jobba med småbarnsfostran. Snarare måste den som sköter barn vara något av en tusenkonstnär: ödmjuk och empatisk, men samtidigt lite barnslig för att kunna kasta sig in i barnen lekar. Goda kommunikationsfärdigheter är också ett stort plus, eftersom pedagogen måste kunna kommunicera med såväl föräldrar och barn som kolleger.

Ännu på 70-talet sågs daghem främst som förvaringsplatser för yrkesarbetande mammors telningar. Även om daghemmen för länge sedan övergått från basvård till pedagogisk verksamhet, sitter lektantsstämpeln kvar.

- Jag önskar att vårt yrke skulle jämföras med skolväsendet. Vi gör precis samma sak som lärare, men för en yngre åldersgrupp, säger Liljeberg-Karlsson.

Om barnträdgårdsläraryrket fick högre status tror hon att också lönerna skulle stiga och fler intressera sig för det. En högklassig småbarnsfostran minskar dessutom klyftorna i samhället. Forskning har visat att en euro som satsas på barnets småbarnsfostran sparar sju euro då det blivit vuxet. Om alla barn har samma utgångsläge minskar risken för marginalisering.

Teoretiskt sett är den nya planen för småbarnsfostran ett steg i rätt riktning. I praktiken finns det ändå en motsättning mellan målen och förutsättningarna.

- Samtidigt som alla ska bli sedda och hörda, ökar gruppstorlekarna och antalet barn per vuxen. Jag har svårt att förstå hur det ska gå ihop. Våra barn är värda mer. □

Hyvän mielen lähettäjä

Katri Helena ei haikaile menneen eikä tulevan perään. Hän elää tässä ja nyt. Perspektiiviä elämään tuovat paitsi työ myös juuri sata vuotta täyttänyt äiti sekä lapsenlapset.

teksti Saija Heinonen kuvat Wilma Hurskainen

Motiivin haastateltavaksi saapuu punaposkinen ja pirteä nainen. On upea marraskuinen kirpeä pakkasaamupäivä.

- Ehdin jo aamulla karsimaan tontiltani ison risukan, **Katri Helena** kertoo heti aluksi.

Hän asuu vanhassa maalaistalossa, jossa puuhasteltavaa riittää. Arki ja ruumiillinen työ ovat suorastaan nautinnon paikkoja hänelle. Talonmiehen hommat ovat loistavaa vastapainoa esiintyvän taiteilijan työlle. Työlle, jossa saa luoda ihmisille juhlaa ja olla itsekin aina tiptop.

- Kotihommissa huoliteltu ulkoasu ei tosiaankaan ole niin nokonnuukaa. Parasta on, kun saa vetää verryttelyhousut ja vanhat uggit jalkaan ja ottaa kottikärryt ja haravan esiin.

Laulamisesta hän nauttii edelleenkin enemmän kuin mistään, vielä yli 50 vuoden uran jälkeen. Työ on hänelle unelma, joka toteutui.

Isän ja äidin tyttö

Iskelmälaulaja ja lastenhoitaja olivat Katri Helenan lapsuuden haaveamatit. Ja kumpikin toteutui. Lastenhoito tosin ei ammattina, vaan omien lasten - ja nykyisin lastenlasten - hoitamisen merkeissä.

- Urani alkuvaiheessa ei laulamista edes pidetty oikeana työnä. Äitini kyllä oli alusta asti innoissaan ja tukemassa.

Isän mielestä kyse oli silkasta humpuukihommasta. Mutta vain aluksi. Isän suhtautuminen muuttui tyystin, kun tytär kaasutti kotipihaan ensimmäisellä omalla autollaan.

- En unohda ikinä, kun kaarsin Datsunillani pihaan. Isä istui rappusilla, poltti Työmiestä ja totesi kirosanalla höystettyinä: Kappas, onko se Katri mennyt ja ostanut auton? Katri Helena nauraa lämpöä äänessään.

Vanhempiaan ja turvallista lapsuuttaan Pohjois-Karjalassa Katri Helena muistelee mielellään. Hän on kasvanut tehdasyhdyskunnassa Tohmajärvellä, Uusi Värtsilässä.

- Isäni oli Värtsilä-Yhtymän tehtaalla töissä ja innokas ay-ihminen. Hän toimi pitkään ammattiyhdistyksensä puheenjohtajana, ja aatoksen paloa riitti välillä myös kotiin asti tuotavaksi.

Vaikka olikin vielä pieni, Katri Helenan mielikuviin on jäänyt elävästi tuon ajan ay-väännöt ja kahnaukset, joita säestettiin joskus jopa nyrkkiä pöytään lyömällä. Mutta niin vain saatiin tehtaalla uudistuksia ja parannuksia aikaan.

Sittemmin vanhemmat muuttivat Jyväskylään, jonne Katri Helenan perhe oli asettunut. He kaipasivat lähemmäksi tyttäntään ja tyttärenlapsia. Isän kuoltua vuonna 2002 äiti jäi Keski-Suomeen asumaan. Kunnes yhdeksänkymmppisenä, eli tasan kymmenen vuotta sitten, äiti ilmoitti, että on hyvä aika muuttaa eteläisempään Suomeen. Askolaan, lähelle ainokaistaan.

Vanhusten yksinäisyys surettaa

Katri Helena ja vanhusten palvelukodissa asustava Bertta-äiti ovat siis jälleen likellä toisiaan.

- Käyn hänen luonaan päivittäin, aina kun vain olen kotosalla. Meillä on omat rutiinimme, hieron esimerkiksi joka päivä hänen jalkansa.

Vajaa kuukautta ennen Suomen itsenäisyyttä syntynyt äiti on edelleen vahva persoona.

- Kovasti hän vieläkin koettaa kommentaa minua elämään oman mielensä mukaisesti. Olen hänelle ikuisesti pieni tyttö, Katri Helena hymyilee.

Äiti onkin moneen otteeseen todennut, että näemmä voimakas tahto ja itsepäisyys kantavat pitkälle ja tuovat lisävuosia.

Katri Helena näkee läheltä palvelutalon ihmisten arkipäivää, niin vanhusten kuin heidän hoitajiensakin. Hän arvostaa vanhusten parissa työskenteleviä suuresti ja toivoo samalla, että hoitajaresurssit olisivat paremmat. Että olisi yksinkertaisesti enemmän aikaa ja käsipareja.

- Voi, miten surku tulee aina, kun näkee ne lukuisat yksinäiset ja surulliset silmät siellä palvelukodissa, Katri Helena huokaa.

Hän jatkaa, että läheltä seurattuna vanhuus vaikuttaa melko rankalta ajalta. Etenkin juuri yksinäisyyden vuoksi.

- En ole ihan varma, haluaisinko välttämättä itse elää sata-vuotiaaksi. Yksinäisyys saattaa yllättää. Ei voi olettaa, että joku olisi koko ajan pitämässä seuraa.

Jatkumoa äiti-tytärhuolenpitoketjuun on kuitenkin näköpiirissä.

AIKAJANA

1962

Ensimmäinen esiintyminen

1963

Ensilevytykset Poikien kuvat

1964

Puhelinlangat laulaa julkaistaan

1979

Eurovision laulukilpailut Katson sineen taivaan

1992

Tuplaplatinal levy Anna mulle tähtitaivas

*– On hirmu tärkeää,
että intohimo säilyy
siihen, mitä ikinä
sitten tekeekään.*

- Elämä kouluttaa meitä kaikkia, jos vain hyväksymme sen tarjoamat opit.

- Tyttäreni on todennut, että sitten joskus, kun lopetan urani ja saan olla oikeasti vanha, mekin muutamme asumaan ihan lähemmäksi. Voimme olla avuksi toisillemme. Minä voin vahtia lapsia, kun he tulevat koulusta, ja he puolestaan katsovat minun perääni.

Stoppi yövuoroille

Pitkän ja kunniaikkaan uran päättäminen ei kuitenkaan ole vielä ajankohtaista. Takana on vilkas festarikesä ja edessä tiivis joulukonserttikiertue. Syksy on kulunut tarkasti aika- taulutettuna. Äidin ja lastenlasten hoitamisen ohella on ollut tulevien töiden harjoituksia ja lukuisia haastatteluja.

Nykyisin esiintymisten pääpaino on konserteissa ja kiertueissa.

- Noin yhdeksän vuotta sitten päätin, että jätetään yövuorot nuorisolle, Katri Helena kertoo.

Tällä hän tarkoittaa myöhäiseen yöhön venyviä tanssi- keikkoja. Tanssilavat tulivat tuttuakin tutummiksi 45 vuoden ajan. Nyt tuntuu hyvältä, kun jatkuva yötyö on jäänyt syrjään. Konserttiesiintymiset kun yleensä ovat inhimillisempään aikaan.

- Tanssipaiikkoja tulee vielä tosin koluttua kesäisin festivaalien aikaan. Mutta niissä on vähän eri meininki, kun sinne ihmiset tulevat niin tanssimaan kuin kuuntelemaan musiikkia.

Katri Helena kuvailee olevansa kädet kynnärpäitä myöden ristissä kiitollisuudesta, että on saanut tehdä rakastamaansa työtä kaikki nämä vuodet. Ja että kuulijat ovat kulkeneet hänen rinnallaan.

- Totta kai joskus käy mielessä, että mitä jos ihmiset eivät enää haluakaan kuulla minua. Se on ehkä ihan luonnollista, kun koko ajan tulee uusia artisteja ja lauluja.

Sen hän on jo itselleen joka tapauksessa luvannut, että kun aikanaan laulut on laulettu, hän ei katkeroidu. Mitään syytä siihen ei ole.

Aina voi valita, ei valittaa

Katkeruus tai negatiivisuus ovat piirteitä, joita on hyvin vaikea yhdistää hyvää oloa ja rauhallisuutta ulospäinkin henkivään Katri Helenaan. Mistä kaikki tuo positiivisuus?

- Missä lie padassa minut on pienenä kastettu? Ei vaan, olen huomannut, että on paljon parempi elää myönteisenä. Jos saan jostain kielteisen tunnetilan, se aiheuttaa niin pahan olon, että siitä haluaa heti eroon.

Opettelua ja totuttelua se on hänen mukaansa vaatinut, mutta kun oppi on kerran mennyt perille, on sitä helppo noudattaa.

- Joskus pitää päättää, että en tietenkään valitse

itselle hankalaa olotilaa. Aina voi valita. Ei tietenkään voi valita mitä tapahtuu, mutta voi valita mitä ja miten ajattelee.

Hän korostaa myös sitä, miten hukkaan heitettyä on käyttää energiaa sellaisten asioiden murehtimiseen, joille ei yksinkertaisesti voi mitään. Suotta tehdä ongelmaa jostain sellaisesta, joka kuuluu elämän realiteetteihin.

- Jos on asia tai tilanne, joka ei minulle kuulu, ei siitä kannata pättää kasvattaa otsaan. Kannattaa keskittää voimansa siihen, että miettii, miten muuttaa hankalalta ja ikävältä tuntuvat asiat helpommiksi. Paremmiksi, Katri Helena summaa.

Oikein erinomaisia askelmerkkejä itse kullekin.

Yleisöä ja itseä varten

Suomesta ei taatusti löydy montaa ihmistä, joka ei tiedä, kuka on Katri Helena. Onkin mielenkiintoista kuulla, onko hän joutunut luopumaan jostain jo vuosikymmeniä kestäneen julkisuuden vuoksi.

- Ei, en koe, että olisin ainakaan menettänyt sen takia mitään. Kaikki asiat, jotka sydämestäni olen halunnut tehdä, olen myös tehnyt.

Jo uransa alkumetreillä hän ajatteli, että julkisuus on tavallaan myös hyvä suoja. Kun on paljon esillä, joutuu etukäteen miettimään tekemisiään, ettei tule hirveän suuria möhläyksiä. Voi myös päättää, ettei halua tuottaa tietynlaisia otsikoita tai lööppejä.

Hän jatkaa olevansa yleisön palvelija ja kuuntelevansa tarkalla korvalla, mitä ihmiset sanovat ja häneltä odottavat.

- On kuitenkin asioita, jotka pidän vain itselläni. Pätee ennen muuta yksityiselämäni, Katri Helena sanoo.

Yhä vähemmän merkitsee se, mitä muut ajattelevat ja puhuvat. Näin ei aina ole ollut.

- Nuorempana olin paljon arempi sen suhteen, minkä kuvan itsestäni ulospäin annan.

Katri Helenalle on toisinaan esitetty kysymys, onko lavalla sama ihminen kuin lavan takana. Onko olemassa kahta minää, taitelija- ja yksityispersoonaa?

- Kyllä se ihan sama tyyppi on. Eihän kaupan kassakaan tuo omia asioitaan siihen kassahihnalle. Työssä ollaan yleisön palvelija.

Itse on osattava vetää raja siihen, mitkä ovat niitä vain itsellä pidettäviä, omaan elämään kuuluvia asioita ja minkä verran raottaa porttia sille, mitä siitä jakaa yleisölle ja julki.

- Olen monta kertaa sanonut, että niin elämässä kuin työssä on välillä ollut rankkaakin, mutta ei ikinä epämiellyttävää. Ei koskaan. □

2007

1994

Äänitteiden kokonaismyynti ylittää miljoonan

Pro Finlandia -mitali

2013

50-vuotistaiteilija-juhlakiertue

2014

Iskelmä-Finlandia -palkinto

Motiivini

OLETKO MIETTINUT ELÄMÄN TARKOITUSTA?

Kyllä. Elämän tarkoitus on mielestäni kehittyä ymmärrykseltään henkisesti niin laajaksi, että ei tarvitse tarttua lillukan varsiin. Siihen suuntaan kehittyä vain kokemuksen ja kantapään kautta.

KAIPAATKO "VANHOJA HYVIÄ AIKOJA"?

Nenäni näyttää aina eteenpäin. En osaa haikailla menneeseen enkä ajattele, että voi kun olisi vielä niin tai näin. Mennyt on mennyttä.

Sitäpaitsi on niin mielenkiintoista ajatella, mitä kaikkea on vielä edessä. Ammatissanikin voin kehittyä aina vaan.

SIELUNMAISEMASI?

Ehdottomasti luonto ja sen tarjoama rauha.
Siksi haluan asua maalla.

Kuvauspaikka Tee- ja
Kahvihuone Helmi, Porvoo

Alueelta

Yhdistysten ilmoituksia alueittain. Kokous-, koulutus- ja tapahtumailmoitukset löytyvät myös jhl.fi/tapahtumakalenteri.

Etelä-Suomi

Hollolan JHL 527

Yleinen syyskokous 29.11. Keskussairaalan auditorio, Keskussairaalan-katu 7, 15850 Lahti. Valintakokous luottamusmiehistä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymään.

Lohjan sairaalan JHL 134

Sääntöm. syyskokous ja kakkukahvit 29.11. klo 16–16.30 Lohjan sairaalan hallinnon kokoushuoneessa 2, Sairaالاتie 8. Kahvitarjoilun jälkeen kokous. Valitaan hallituksen jäsenet ja varat, pj, varapj, sihteeri ja taloudenhoitaja, jäsenasiainhoitaja, plm ja luottamusmies. HUS-yhteisjärjestö JHL ry:n hallituksen jäsenen ja varajäsenen, HUS-yhteisjärjestö JHL ry:n edustajiston jäsen ja varajäsen, Lohjan sairaalan yhteistyötoimikunnan jäsen ja varajäsen. Toiminnantarkastajat ja varatoiminnantarkastajat. Yhd. kokousten koollekutsumistavat ja -ajat.

Sysmän JHL 380

- Sääntöm. syyskokous 8.12. klo 18 kirjaston tiloissa, Kertun kammari. Luottamusmiesvalinnat.
- Perinteiset pikkujoulu 16.12. klo 18 ravintola Uoti. Ilm. tekstiviestillä 8.12. mennessä 040 5166 280 tai juha.koli@phnet.fi.

Tie-Infra Etelä-Suomi JHL 002

Sääntöm. syyskokous 30.11. klo 18 Kiljavan opisto, Kotorannantie 49, 05250 Kiljava. Ruokatarjoilu.

Järvenpää JHL 213

Retki Ideapark Lempäälään 13.1. Lähtö Järvenpään linja-autoasemalta klo 9. Hintaa jäsen 15 €, ei jäsen 30 €, sis. bussikuljetuksen ja ruokailun. Takaisin palataan klo 19 mennessä. Sit. ilm. erityisruokavalioineen 15.12. mennessä jhl.huvitmk@gmail.com.

Kaakkois-Suomi

Savonlinnan seudun JHL 567

- Sääntöm. syyskokous 29.11. klo 18 opetusravintola Paviljongin Purseri-kabinetissa, Rajalahdenkatu. 4, Savonlinna. Hallituksen ja pj:n valinta, valitaan tai vahvistetaan luottamusmiehet, päätetään jäseneduista. Kokouksessa mukana JHL:n Kaakkois-Suomen aluetoimistolta aluetoimitsija Juha Järvinen ajankohtaiset asiat ja sopimuskierron neuvottelutilanne. Tarjoilujen vuoksi ennakoilmi. ja tieto erikoisruokavalioista 24.11. mennessä sjhl567@gmail.com.
- Pikkujoulu 9.12. klo 18 perhehotelli Hospitzissa, Linnankatu 20, 57130 Savonlinna. Sit. ilm. 1.12. mennessä 044 4174 817. Ilmoita nimesi lisäksi

yhteystietosi, jäsennumerosi ja mahdollisen avecin nimi. Avecin maksu on 50 €, jäsenen maksu 25 €. Ilm. yhteydessä saat yhd. tilinumeron maksun hoitamista varten.

Raideammattilaisten osasto 1009 JHL

- Syyskokous 7.12. klo 18 ABC-asema, Vehkanotko 2, 76100 Pieksämäki.
- Jouluruokailu 16.12. klo 17 Pöyhölän papillassa, Pöyhöläntie 170. Ilm. 6.12. mennessä Heikki Sopaselle 044 0131 339, urho.mynttinen@gmail.com.

Etelä-Savon yksityiset JHL 140

- Sääntöm. syyskokous 29.11. klo 17.30 Ravintola Amarillo, Hallituskatu 5. Henkilövalinnat. Ruokatarjoilu.
- Pikkujouluruokailu 9.12. klo 18 Kulttuuritalo Tempo, Mikonkatu 23. Ruokailu jäsen 10€ ja avec 39€. Maksu yhd. tilille Etelä-Savon yksityiset JHL 140 ry F180 8000 140 119 1581. Ilm. 27.11. mennessä 050 910 7071 txt.

Keski-Suomi

K-S hyvinvointialojen ammattilaiset JHL 433

- Retki Helsinkiin 3.-4.2.2018, lähtö Harjun tilausajolaiturista 3.2. klo 8. Matkan hinta jäsen 40 €, ei jäsen 120 €. Hintaa sis. bussimatkat Jkl-Hki-Jkl, yöpyminen Sokos hotelli Helsingissä 2 hh, vierailu JHL Opistolla + kahvit siellä sekä ruokailu ravintola Virgin Oilissa. Helsingissä samaan aikaan DocPoint-festivaali, jonne jokainen hankkii lippunsa itse. Sit. ilm. 17.12. mennessä 044 9872 372 (miel. txt). Ilm. samalla huonekaverisi nimi sekä mahd. erityisruokavaliosi. Maksu yhd. tilille FI9452900240015287 ilm. jälkeen. Peruutukset matkatoimiston ehtojen mukaisesti lääkärintodistuksella.

Lappi

GTK:n työntekijät ja toimihenkilöt JHL 622

Sääntöm. syyskokous 14.12. klo 15.30 GTK toimitalo, 1 krs:n neuvotteluhuone, Lähteentie 2, Rovaniemi. Kokoukseen osallistujille tarjotaan ruoka Valtakadun kiinalaisessa ravintolassa.

Oulu

Tyrnävän JHL 571

Jäsenten pikkujouluruokailu 2.12. klo 17 Tyrnävän kunnantalolla. Pikkujoulussa tarjolla riisipuuroa, lisukkeet ja kakkukahvit. Vaalan teatteri tulee esittämään näytelmän nimeltään "Eikä siinä vielä kaikki" klo 18.30. Sit. ilm. 24.11. mennessä 040 740 7786 tai seija.vaisanen@tyrnava.fi.

Kuhmon JHL 655

Yhd. syyskokous 29.11. klo 18 Ravintola Eskonbaari, Kainuuntie 80, Kuhmo. Valitaan yhd. pj ja hallituksen jäsenet. Aluetoimitsija Heikki Hekkala paikalla. Kokouksen jälkeen ruokailu.

Oulun kaupungin työntekijät JHL 024

Sääntöm. syyskokous 29.11. klo 18 SAK:n Aluepalvelukeskus, Mäkelininkatu 31, 5 krs., Oulu. Valitaan yhd. hallitus, pj ja plm. Asialista jaetaan kokouksessa. Kahvitarjoilu!

Pirkanmaa

Tampereen Sähkölaitos Oy, Henkilökunta JHL 120

Sääntöm. syyskokous 30.11. klo 16 Kalevankankaan työmaaruokala, Hautausmaankatu 6. Tilaisuudessa kahvi ja voileipätarjoilu.

Koulutusta

"Sopivasti teoriaa ja käytännön menetelmiä heti käyttöön otettavaksi"

Lyhytterapeuttinen työote SOTE-alan työntekijöille

Moduuli I 17.-18.1.
Moduuli II 14.-15.2.
Moduuli III 15.-16.3.
Moduuli IV 12.-13.4.

Paikka:
Shortum Oy
Business Park Spektri / Pilotti-talo
Metsänneidonkuja 4
02130 Espoo
info@shortum.fi

www.shortum.fi/koulutus

Lyhytterapeuttisen työotteen perustaidot ovat virtaviivainen 8 päivän koulutuskokonaisuus, jonka avulla ammattilainen saa haltuunsa terapeuttisten perustaitojen työkalupakin.

"Koulutuksesta sai avopuolen työskentelyyn uusia ja käytäntöön sovellettavia työkaluja. Suosittelen vahvasti."

Kimmo, psyk. sairaanhoitaja

SHORTUM

Pääkaupunkiseutu

A-klinikkasäätiön työntekijät JHL 517

Syyskokous 2.12. klo 13 Juttutuvassa,
Säästöpankiranta 6, Helsinki. Ilm. yh-
teisen ruokailun vuoksi 24.11. mennessä
ovi.joffel@a-klinikka.fi.

Helsingin kunnalliset perhepäivähoitajat JHL 20

Pikkujouluristeily 22 h 2.-3.12. Silja Line.
Hinta on 35 €, sis. päivällinen, aamiais-
buffet ja mahdollisuus käydä sunnun-
taina maissa Tallinnassa. Yöpyminen 4
hh. Sit. ilm. peltari.eila@outlook.com,
txt 050 5226730.

Espoon kaupungintyön- tekijät/eläkeläiset JHL 197

- Sääntöm. syyskokous 29.11. klo 16.30
Espoon valtuustalo, kokoomuksen ryh-
mähuone. Valinnat hallituksen pj ja
jäsenet, merkkipäivien muistaminen,
arvonta.

- Joululounas 11.12. klo 13 alkaen ko-
kouksella, Hotelli Lepolampi, Kivilam-
mentie 1. Jäsenelle ilmainen, avec 30 €. Ilm. Ritva Hansen 0400 668 458. Maksu tilille heti FI5657238120055437.

Helsingin liikennealan eläkeläiset ry

Kokous 2.1. klo 16 HKL Vallilan varikon
ravintola Hämeentie 86, Helsinki.

Satakunta

Porin KTV:n sairauskassa

Kassankokous 30.11. klo 18 Hotel Scan-
dic kokoustila, kahvitus klo 17.30.

Satakunnan ympäristö- rakentajat JHL 343

Sääntöm. syyskokous 27.12. klo 18
ravintola Amado, Keskusaukio 2, Pori.

Varsinais-Suomi

Liedon JHL 557

Sääntöm. syyskokous 29.11. klo 18
Ilmaristen matkailutila, Väänteläntie 45,
Ilmoitus ehdokkaaksi asettamisesta
tapahtuu sähköpostitse 20.11. men-
nessä pj:lle. Ehdokkaaksi asettaminen
vaatii aina ehdokkaan suostumuksen,
josta vastaa ehdokkaan asettaja.
Ehdokasasetteluun ovat oikeutettuja
osallistumaan kaikki äänioikeutetut.
Ruokailun vuoksi ilm. 20.11 mennessä
marjut.laiho@lieto.fi, 0400 885 189
miel. txt.

Turun teknisten ja hyvin- vointialojen ammattilaiset JHL 553

Sääntöm. syyskokous 29.11. klo 18
Kaskenlinnan luentosali 1 krs. Vähä-
heikkiläntie 3, Turku. Henkilövalinnat.
Kahvitarjoilu.

Ilmoitusten jättäminen

Yhdistysilmoitukset jätetään
osoitteessa [www.jhl.fi/toiminta-
ta/jarjestotoiminta/yhdistyk-
set/laheta-tapahtuma](http://www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheta-tapahtuma)

Mikäli haluat kokousilmoi-
tuksen lehteen, täytä lomakkeen
kohta 3, jossa ruksaat kohdan
”Haluan tapahtuman myös
Motiivi-lehteen”.

JHL kouluttaa

Tutustu JHL-opiston ensi vuoden kurssi-
tarjontaan. Lue lisää jhl.fi/kurssit

Esimiesvalmennus, 3 x 3 pv, JHL- opisto, Helsinki 31.1.- 2.2.2018 (1. jakso)

Kohderyhmä: esimiehet. Kurssin
tavoitteena on esimiestyöhön ja
johtamiseen liittyvien valmiuk-
sien ja osaamisen vahvistami-
nen ja kehittäminen.
Haku päättyy 25.12.2017.

Yritystalouden perusteet, 3 pv, JHL- opisto, Helsinki 22.-24.1.2018

Kurssi on tarkoitettu erityisesti yksityi-
sen sektorin työpaikkojen henki-
löstön edustajille oman koulu-
tussopimuksen mukaisesti.
Kurssilla perehdytään yritys-
toiminnan perusteisiin, yri-
tystalouden keskeisiin käsit-
teisiin ja tunnuslukuihin sekä
talousarvioon ja tilinpäätökseen.
Haku päättyy 18.12.2017

Järjestötoiminnan ABC, 3 pv, JHL- opisto, Helsinki 29. - 31.1.2018

Kurssi on avoin kaikille aktiiveille tai aktii-
viksi aikoville! Kurssilla perehdytään
JHL-yhdistyksen tehtäviin, yhdis-
tystoiminnan perusteisiin sekä
yhdistyksen rooliin edunval-
vojana. Kurssin käytyään osaa
soveltaa yhdistyslakia ja sään-
töjä yhdistyksen toiminnassa
sekä tuntee yhdistyksen hallituk-
sen jäsenen vastuut. Haku päättyy
25.12.2017

Maakuntahallintouu- distus, verkkokurssina 22.1.-19.3.2018

Kohderyhmä: kunta-alan hen-
kilöstön edustajat, luotta-
musmiehet ja työsuojelual-
tuutetut.

Kurssilla tutustutaan maakuntahal-
linto uudistukseen ja sen sisältöön: miten hal-
linto ja rahoitus järjestetään ja mikä muuttuu.
Kurssi tarjoaa runsaasti jatkossa hyödynnettä-
viä materiaaleja ja verkkokurssin jäl-
keen opiskelija tuntee uudistuk-
sen taustat, perusteet ja vaiku-
tukset. Haku päättyy 18.12.2017

JHL on kolmen vuoden ajan hakenut
Hyvissä käsissä -työpaikkoja.

**Joulukuun kunniakirja menee
ikäihmisten omaishoitajille!**

Te teette arvokasta työtä!

Mitä tarkoittaa koulutusreformi?

Ammatillisen koulutuksen reformi uudistaa ammatillisen koulutuksen rahoituksen, ohjauksen, säätelyn, toteuttamistavat ja tutkinnot. Myös nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen raja-aidat poistuvat, samoin nykyisenlainen näyttötutkintojärjestelmä.

Nykyiset tutkintotoimikunnat korvataan työelämätoimikunnilla, joissa myös JHL:llä on liki entisenlaajuinen edustus.

Haku ammatillisiin oppilaitoksiin tapahtuu jatkossa joko yhteishauulla tai jatkuvan haun periaatteella. Uutta on myös henkilökohtaistaminen, eli opiskelijan aiemmat opintosuoritukset ja työkokemus huomioidaan ja opinpoluista tulee yksilöllisiä niin sisällöltään kuin kestoaltaan.

MILLOIN VOIMAAN, MONTAKO TUTKINTOA?

Uudistus toteutuu pääosin vuoden 2019 alussa. Mikäli henkilö on jo aloittanut jonkin tutkinnon suorittamisen, se suoritetaan loppuun vanhoilla perusteilla. Jos opinnot viivästyvät, joutuu tutkinnon suorittamaan uusilla perusteilla. Ammatillisia perustutkintoja on jatkossa 43 (nykyisin 52), ammattitutkintoja 65 (177) ja erikoisammattitutkintoja 56 (122). Vanhat tutkinnot antavat saman pätevyuden kuin uudet, mikä on huomioitava henkilöstöä palkattaessa.

SÄILYKÖ LAITOSHUOLTAJAN TUTKINTO?

JHL tavoitteli laitoshuoltajan koulutuksen ja tutkintonimikkeen säilymistä, ja näin kävikin. Laitoshuoltajan tutkintonimikkeen voi hankkia opiskelemalla puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon (180 osaamispistettä), johon yhdistetään laitoshuoltajan, toimitilahuoltajan, kotityöpalvelujen ja kiinteistöpalvelujen ammattitutkinnot. Uudistuksessa valinnanvapaus ammatillisissa opinnoissa lisääntyy, ja henkilö voi suorittaa joko koko tutkinnon tai osia siitä.

SAAVATKO AVUSTAJAT TUTKINNON?

Tähän asti henkilökohtaisilta avustajilta on puuttanut virallisen tutkintojärjestelmän mukainen tutkinto. Jatkossa he saavat oman koulutuksen ja tutkintonimikkeen, joka on osa puhtaus- ja kiinteistöpalvelun tutkintokokonaisuutta (kotityöpalvelujen osaamisala). Avustajan koulutukseen sisältyy mm. itsemääräämis- ja muuta lainsäädäntöä sekä henkilösiirtojen ja nostojen ergonomiaa. Valinnaisina voi suorittaa muita ammatissa tukevia aineita.

MISSÄ OPITAAN JA ARVIOIDAAN?

Opintojen painopiste siirtyy oppilaitoksen ja työnantajan välisellä koulutus sopimuksella oppilaitoksista oikeille työpaikoille. Tämä tarkoittaa opiskelijoiden määrällistä lisäystä työpaikoilla sekä työpaikkaohjaajien roolin korostumista. Ohjaamiseen kuluu työntekijän aikaa, ja se on huomioitava ajankäytössä, mitoituksessa ja korvauksissa jo tällä sopimuskierröksellä. Myös oppimistulosten arviointi tapahtuu työpaikoilla. Sen suorittavat oppilaitosten opettajat.

Anne Karjalainen
JHL:n koulutuksen toimialueen päällikkö
on ollut
vaikuttamassa reformin sisältöön
ja yksittäisiin tutkintoihin.

AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA on jo leikattu 190 miljoonaa euroa. Heti perään toteutetaan mittava uudistus, ja pelkään, että se on kerrannaisvaikutuksineen liian suuri pala nieltäväksi tässä aikataulussa. Työpaikoilla ei ole varauduttu riittävästi opiskelijamäärän kasvuun ja opiskelijoiden ohjaukseen. Siksi saattaa syntyä pullonkauloja, joiden takia valmistuminen viivästyy. Pahimmassa tapauksessa työelämään valmistuu vähemmän ammattitaitoista väkeä kuin ennen uudistusta.

LUE ASIASTA LISÄÄ
[jhl.fi/koulutus/koulutuspolitiikka/
vaikuttamistyo](http://jhl.fi/koulutus/koulutuspolitiikka/vaikuttamistyo)

JHL JULKISTEN JA HYVINVOINTIALOJEN
TYÖTTÖMYYSKASSA

Hallituksen muutosesityksiä ensi vuodelle

Työttömänä aloitettu yritystoiminta

Nykyisin yritystoiminnan vaikutus päivärahaan tutkitaan heti, kun työttömyys tai yritystoiminta alkaa. Jatkossa kun työtön aloittaa yli kaksiviikkoisen yritystoiminnan, ei hallituksen esityksen mukaan yritystoiminnan pää- tai sivutoimisuutta selvitetäisi neljän ensimmäisen kuukauden aikana. Kyseiseltä ajalta maksettaisiin soviteltua päivärahaa, ja yritystoiminnan tulo huomioitaisiin päivärahan määrässä.

Neljä kuukautta yritystoiminnan alkamisesta TE-toimisto arvioisi, onko kyse pää- vai sivutoimisesta yritystoiminnasta. Oikeus päivärahaan päättyy neljän kuukauden jälkeen, jos yritystoiminta katsotaan päätoimiseksi.

Yritystoiminnan aikana työnhakijan tulisi hakea kokoaikatyötä, eikä se olisi perusteltu syy kieltäytyä työstä tai työllistymistä edistävistä palveluista.

Säännöstä sovellettaisiin, jos yritystoiminta alkaa aikaisintaan 1.1.2018.

Liikkuvuusavustuksen muutokset

Liikkuvuusavustus voidaan nykyisin myöntää työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävänsä osa- tai kokoaikatyön. Työajan tulee olla keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Työmatkan tulee olla kokoaikatyössä yli kolme tuntia ja osa-aikatyössä yli kaksi tuntia päivässä.

Jatkossa liikkuvuusavustus myönnettäisiin muiden edellytysten täytyessä myös sellaiseen osa-aikatyöhön, jossa viikkotyöaika on alle 18 tuntia, sekä myös silloin kun työnhakija osallistuu työsuhteen saamisen edellytyksenä olevaan koulutukseen. Tällöin työsuhteen tulee täyttää liikkuvuusavustuksen saamisen edellytykset.

Liikkuvuusavustusta voisi jatkossa hakea takautuvasti kolmen kuukauden sisällä työn tai koulutuksen aloittamisesta. Siihen olisi mahdollista saada lapsikorotus huollettavina olevista lapsista ja korotusosa, jos työpaikka tai työhön liittyvä koulutuspaikka sijaitsee yli 200 km päässä asuinpaikasta tai jos muuttaa näiden vuoksi yli 200 km päästä.

Liikkuvuusavustusta voitaisiin maksaa vain yhdestä työstä tai koulutuksesta, vaikka hakijalla olisi useampi osa-aikatyö samaan aikaan. Liikkuvuusavustus maksettaisiin vain tosiasiallisilta työpäiviltä.

Avustusta ei maksettaisi päiviltä, joina työteko on keskeytynyt työnhakijasta johtuvasta syystä. Maksupäivien viikkokohtaiseen enimmäismäärään (5 pv/vk) ne kuitenkin luettaisiin mukaan.

Uusia säännöksiä käytettäisiin, jos työ tai siihen liittyvä koulutus alkaisivat aikaisintaan 1.1.2018. Jos työhön liittyvä koulutus alkaa ennen lain voimaantuloa ja työ lain voimaantulon jälkeen, säännöksiä voitaisiin muiden ehtojen täytyessä soveltaa työn alkamisesta lukien.

Työttömyyskassa toivottaa kaikille rauhaisaa loppuvuotta sekä onnea tulevalle vuodelle 2018!

eEmeli Puhelinkassa

päivystää kellon ympäri numerossa:
010 190 300
ja henkilökohtaisesti maanantai-perjantai klo 9-14.

eEmelissä voit tehdä kokonaan työttömän jatkohakemuksen, saat ohjeita sekä voit tiedustella maksupäivää ja käsittelytilannetta.

(Hinta kiinteästä verkosta soittaessa paikallisverkkomaksu ja matkapuhelinverkosta soittaessa oman operaattorin hinnoittelun mukaan.)

**eEmeli
Puhelinkassa**

eWertti Nettikassa

on sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta voit lähettää hakemukset ja ilmoitukset työttömyyskassaan itsellesi parhaiten sopivana ajankohtana.

**eWertti
Nettikassa**

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa

Postiosoite:
PL 100, 00531 Helsinki
Faksi: 010 7703 3235
Sähköposti: tkassa@jhl.fi

www.jhl.fi/tyottomyyskassa

MINÄ

157,5 senttiä pelkkää malttia

Kati Pelkonen on ensimmäiseltä ammatiltaan rakennuspiirtäjä. Kymmenen vuotta sitten hän vaihtoi millintarkat pohjapiirustukset pitkää pinnaa vaativaan koulunkäynninohjaajan työhön.

teksti Ulla Puustinen kuva Timo Lindholm

40

naisen
paras ikä

0

lemmikki-
eläintä

6

lävistystä

1

esimies

6

huonoin
numero
peruskoulun
päästötodis-
tuksessa

15

minuutissa
syntyy
juhlameikki

3

2

sometiliä

KATI PELKONEN
syntynyt 1974

KOTIPAIKKA
Rovaniemi

TYÖNANTAJA
Rovaniemen kaupunki

KOULUTUS
koulunkäynnin-
ohjaajan tutkinto,
rakennuspiirtäjä

AMMATTI
koulunkäynninohjaaja

HARRASTUKSET
jooga, kävely,
lukeminen

*– Kun työskentelee
nuorten kanssa, ei ehdi
kangistua kaavoihin.*

5 hyvää syytä hoitaa eläkeasiat verkossa

ASIOI MILLOIN HALUAT

Omat eläketietosi -palvelu on auki ympäri vuorokauden.

HELPPOA JA NOPEAA

Vanhuuseläkkeen ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen hakeminen onnistuu parilla klikkauksella! Ilmoitamme tekstiviestillä, kun eläkepäättöksesi on valmis.

TIEDOT AJAN TASALLA

Hoida esimerkiksi pankkitilin muutos näppärästi verkkopalvelussa. Tarkasta myös työeläkeotteesi tiedot ennen eläkkeen hakemista.

LÄHETÄ MYÖS LIITTEET

Lähetä tarvittavat asiakirjat tai liitteet meille helposti Omat eläketietosi -palvelun kautta.

TURVALLISTA

Kirjaudu Omat eläketietosi -palveluun verkkopankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sirullisella henkilökortilla.

Tervetuloa käyttämään
Omat eläketietosi
-palvelua!

www.keva.fi/elaketietosi

JULKISEN ALAN TYÖELÄKEOSAAJA
PENSIONSPROFFS FÖR DEN OFFENTLIGA SEKTORN

Sata vuotta eikä suotta

Vantaalainen Lyyli Lehijoki on yhtä vanha kuin Suomi. Hän on rakentanut nyrkkit taikinassa sitä hyvinvointi-Suomea, johon Marko Tiihonen syntyi 27 vuotta sitten.

teksti Ulla Puustinen ja Marina Wiik kuvat Vesa Laitinen

Jos ollaan tarkkoja, on **Lyyli Lehijoki** noin seitsemän kuukautta vanhempi kuin Suomi-neito. Hän syntyi 28.4.1917 Iisalmen maalaiskunnassa.

Nykyään Suomi kuuluu niihin maihin, joissa lapsikuolleisuus on maailman pienimpiä. Tilanne oli ihan toinen Suomen itsenäistyessä, sillä tuolloin joka kymmenes lapsi kuoli ennen ensimmäistä syntymäpäiväänsä.

Myös Lyyli Lehijoen lapsuudenkodissa kävi kuolema: kuudesta lapsesta kaksi menehtyi keskosina. Vähällä oli, ettei hänkin kuollut synnytyksessä.

- Kun en meinannut millään syntyä, määräsi babuška viemään äidin Iisalmen sairaalaan. Kolmella hevosella mentiin, kertaa Lehijoki vanhemmilta kuulemaansa tarinaa.

Kun lapsi lopulta saatiin kohdusta, se sinersi. Lääkäri **Martti Halonen** käytti kylmää vettä, taputti hartioihin ja puhalsi ilmaa keuhkoihin. Kovan työn jälkeen tyttö oli vinkaussut.

- Siihen Halonen oli tokaissut, että tällä lapsella ei ole jumalan henkeä vaan minun henkeni.

Hyvä henki se on ollut, hyvä ja sitkeä.

Koulu jäi kahteen luokkaan

Lyyli Lehijoki syntyi maanviljely-Suomeen, sonkajärveläisen lampuutilaisen **Kalle Partasen** perheeseen. Lampuuti tarkoittaa maanviljelyyn tarkoitettua kokonaisen tilan vuokraajaa.

Lampuodit erosivat torppareista, jotka olivat vuokranneet vain osan vuokranantajan tilasta taksvärkkiä vastaan. Mäkitupalaisten kohtalo oli vielä kovempi, sillä heillä oli vain asuntotontin verran vuokramaata mutta ei yhtään viljelyä varten.

Lehijoki oli yhdeksän, kun perhe osti pakkohuutokaupasta oman tilan, Pellonpään. Pieni se oli, muutama hehtaari maata, hevonen, lemmiä ja jokunen lammas.

1920-luvulla lasten elämä ei ollut pelkkää leikkiä ja letunsyöntiä. Aamulla kouluun ja sen jälkeen kotiin lypsämään lemmiä, juottamaan vasikoita ja kantamaan puita ja vettä.

- Olin hyvä koulussa. Pelkäsin, ettei vaan kukaan mene minusta yli, eikä mennytkään.

Lupaavasti alkanut koulutie jäi vain kahteen luokkaan.

- Pyysin Amerikan-tädiltä rahaa lainaksi, jotta olisin päässyt edes kauppakouluun, mutta hän kysyi, ”millonkas sinä tyttörukka maksat takaisin”. Opiskelu olisi ollut kaikkein rakkainta.

Sen sijaan Lehijoki pääsi piiksi Kattilaharjun tilalle Kuopioon ja kävi sieltä käsin rippikoulun.

Ei luoja laiskoja elätä

Lyyli Lehijoki teki suurimman osan työurastaan Helsingin Auroran sairaalan keittiössä ja leipomossa. Ennen pääkaupunkiin muuttoaan hän ehti kuitenkin työskennellä kuopiolaisella Saastamoisen sahalla. Se ei ollut tyyppillinen paikka naisille.

- Joku tuttu kirjoitti isälle, että tytön maine menee sahalla. Isä haki minut takaisin kotiin.

Helsinkiin Lehijoki päätyi sisarensa jalanjäljissä 30-luvun puolivälissä - kuten monet maalaistytöt, joita houkuttivat siistit sisätyöt, paremmat ansiot ja mahdollisuus itsenäiseen elämään.

- Sisko työskenteli Aurorassa, mutta seurusteli nurmijärveläisen miehen kanssa ja hankki miehen kotikunnasta työpaikan. Äidille hän kirjoitti, että sairaalan keittiössä olisi paikka Lyylille.

Vuonna 1930 oli yleisesti laskettu palkkoja, ja se voimisti työväestön yhteen liittymisen tarvetta. Jo seuraavana vuonna perustettiin Suomen Kunnantyöntekijäin liitto (SKL), eli Kunta-alan ammattiliiton ja nykyisen JHL:n edeltäjä.

Vuonna 1933 liitto sai uuden alaosaston, johon myös Lehijoki liittyi vuonna 1937.

- Keittäjien palkka oli mitä oli, 202 silloista markkaa. Ammattiosaston kautta saatiin hiukan helpotusta elämään, hän kertoo.

Kipeästi korjaamista vaatineita epäkohtia olivat 10-12-tuntisiksi venyneet työpäivät, kahden viikon vuosiloma ja perin outo käytäntö, jonka mukaan kaupungin palkkalistoilla oleva nainen menetti työpaikkansa avioiduttuaan. Yhdistyksen pöytäkirjojen mukaan ”kaupungin kunnalliset elimet myönsivät naisille ’naimaluvan’ vuonna 1939”. Sen jälkeen naiset saivat asua yhdessä aviomiestensä kanssa menettämättä työpaikkansa.

*– Ei luoja
laiskoja elätä.*

IMATRALAINEN Marko Tiihonen
työskentelee koulunkäynnin ja
iltapäivätoiminnan ohjaajana.
Haaveissa ovat matka Japaniin ja
yhteisöpedagogian opinnot.

– *Itsenäisyyttä on vaikea käsittää, kun ei muusta tiedä.*

Sirpaleita taikinakulhossa

Elokuussa 1939 Lyyli Partanen meni vihille **Niilo Lehijoen** kanssa. Ennusmerkit eivät olleet hyvät, sillä vain pari kuukautta myöhemmin mies lähti Jalkaväkirykmentti 11:n mukana rintamalle. Kallion ja Sörnäisten reserviläisistä koottu ”ässärykmentti” kokoontui Harjun ruumishuoneella, ja sen määränpää oli Kannaksella sijainnut Kuolemajärvi.

Aviomiehellä oli onni matkassa: hän selvisi talvisodasta ehjin nahoin. Jatkosodassa Niilo Lehijoen molemmat veljet kaatuivat, ja loppuajaksi hänet komennettiin huoltojoukkoihin kuljettamaan ruokaa ja ruumiita.

Kotirintamalle jäänyt Lyyli Lehijoki jatkoi työtään Auroran sairaalan keittiössä. Helppoa se ei ollut, sillä ruokittavana oli satoja haavoittuneita sotilaita ja toisinaan ruokaa piti tehdä lähes syömäkeltottomista aineksista.

Myös ilmapommituksia sai pelätä. Venäläisten 8. marraskuuta 1942 pudottama lentopommi tappoi kerralla 51 ja haavoitti 120:tä.

- Kerran pullataikinan teko jäi kesken, kun piti juosta pommisuojaan. Kun palasin kotiin, olivat ikkunat rikki ja lasinsirut taikinassa, Lyyli Lehijoki muistaa.

Oma tupa, oma lupa

Lehijokien ensimmäinen tytär Terttu syntyi 1940. Sotien jälkeen perhe kasvoi vielä kahdella tyttöllä, Ullalla ja Margareetalla.

Nykyisenkaltaisia äitiys- ja perhevapaita ei ollut, ja niinpä Lyyli Lehijoki palasi pian synnytyksen jälkeen takaisin Auroraan. Sinne oli perustettu sairaalan oma leipomo, jossa hän jatkoi lähes eläkepäiviinsä asti.

Aviomies oli maalari ja työskenteli pitkään Pasilan konepajalla.

- Niilo oli jämäpi ja työteliäs. Helkkarin hyvä mies, innostuu Lehijoki.

Avioparin jämäptiyydestä ja ahkeruudesta kertoo se, että he hankkivat kättensä töillä parikin tonttia, toisen Keravalta ja toisen Ala-Tikkurilasta. Jälkimmäiselle Niilo Lehijoki rakensi perheelleen talon vuonna 1950. Onnea kesti vuoteen 1992, jolloin mies kuoli.

Kun Lyyli Lehijoelta kysyy elämästä, hän puhuu työstä. Sitä on riittänyt.

- Olisi minusta ollut enempäänkin kuin keittiöön ja leipomoon. Nuorena haaveilin tiedeurasta. Poliitikka olisi voinut olla toinen vaihtoehto.

Pilkettä silmäkulmassa

Millaiset ihmiset elävät satavuotiaiksi? Hyvät geenit ovat perusta, samoin monipuolinen ravinto sekä turvallinen ja tasapainoinen lapsuus. Ja tietysti hyvä tuuri, jotta ei kuole liikenteessä tai muuten tapaturmaisesti kesken ikänsä.

Gerontologi **Antti Hervonen** huomasi tutkimuksaan yli 90-vuotiaita tamperelaisia tervaskantoja, että optimistisesti elämään suhtautuvat, hyvällä itsetunnolla ja huumorintajulla varustetut elävät todennäköisesti pidempään kuin muut. Juuri sellaiset kuin Lyyli Lehijoki.

Esimerkin huumorintajusta saa, kun kysyy, miten hän aikoo juhlia itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa.

- Minä kun niin pelekään, että se Sauli kutsuu minut kylään!

Elämän päättymiseen Lehijoki suhtautuu 100-vuotiaan tyyneydellä.

- Kun lääkäri kysyi, jarrutellaanko kuoleman lähestyessä, minä vastasin, ettei jarrutella. On tätä nähty.

Uusi polvi, uudet uhat

Kun **Marko Tiihonen** syntyi Lappeenrannan keskussairaalassa 11.3.1989, oli Lyyli Lehijoki ollut eläkkeellä jo viisitoista vuotta. Pienestä pitäen Tiihosen sukupolvi on päässyt nauttimaan monista mahdollisuuksista, joista aiemmin ei osattu edes haaveilla. Toisaalta taas nuoruutta ja kasvua aikui-seksi varjostivat tyystin erilaiset uhat.

- Terrori-iskut vetävät mielteliääksi, mutta en jätä lomareissua tekemättä siksi, että pelottaisi. Sellainen käytös pelaisi suoraan uhittelijoiden puoleen, hän sanoo.

Tiihonen varttui Imatralla kokkina ja tarjoilijana työskennelleen äitinsä ainoana lapsena. Vanhemmat olivat eronneet hänen ollessaan pieni, ja isäänsä ja sisaruspuoliinsa hän tutustui vasta aikuisena.

Lapsuudesta Tiihonen muistaa kerrostalon pihan, jossa leikittiin ympäri vuoden säällä kuin säällä.

- Tunsin olevani turvassa enkä pelännyt mitään, en edes vajaan kymmenen kilometrin päässä hajoamispaikasta ollutta Neuvostoliittoa.

Tiihosen lapsuuden parhaat asiat, kuten perjantai-sauna tai järveen pulahtaminen, olivat ilmaisia. Isot hankinnat mietittiin yksinhuoltajataloudessa tarkkaan, ja viikkorahan saaminen edellytti osallistumista kotiaskareisiin.

Koiran ulkoiluttamista ja roskien vientiä voi tuskin verrata siihen, mitä aiempien sukupolvien lapsilta vaadittiin. Muutoksesta on kiittäminen hyvinvointi-Suomea ja ennen muuta peruskoulua.

- Sain koulusta hyvät edellytykset yhteiskunnassa toimimiseen ja vaikuttamiseen.

Kahvihuoneen ainoa mies

Yläasteen jälkeen Marko Tiihonen meni lukioon. Opiskelumotivaatio lopahti kuitenkin kirjoituksia edeltävänä syksynä.

- Heitin haaveet teologian tai psykologian opinnoista ja harkitsin jopa lukion keskeyttämistä. Äiti sai minut toisiin ajatuksiin muistuttamalla, että kurssikirjat on hankittu puoleksitoista vuodeksi eteenpäin.

Tiihosesta tuli ylioppilas rimaa hipoen. Parin mutkan jälkeen hän päätyi opiskelemaan lapsi- ja perhetyötä ja on valmistumisen jälkeen työskennellyt päiväkodeissa ja kouluissa.

- Koen palvelevani kotimaata ensisijaisesti hoitamalla ja ohjaamalla sen tulevaisuuden toivoja. Parasta on seurata nuorten kehitystä ja saada siitä vielä palkkaa.

– *Minun on helppo samaistua skidien ajatusmaailmaan.*

Toisinaan Tiihonen on ollut työpaikan kahvihuoneen ainoa mies, mutta hän ei ole antanut sen haitata.

- Olen saanut tehdä elämänvalintani suhteellisen vapaasti. Työkaverit eivät sukupuoleeni erityisesti reagoi, mutta pienimmät lapset saattavat katsoa hiukan kummekseen.

Jo vuosia pätkätöissä

Vuosia jatkuva pätkätyökierre on tuttua kolmikymppisille - niin myös Marko Tiihoselle. Tämänhetkinen työsopimus Ruokolahden Kirkonkylän koululla umpeutuu kevään korvalla, mutta hänellä on varasuunnitelma, jos jatkoa ei kuulu.

- Haluaisin jossain vaiheessa jatkaa opiskelua. Eniten kiinnostavat yhteisöpedagogin opinnot, jotka valmentavat töihin järjestöissä tai lastensuojelussa.

Tiihosen unelmissa on myös oman perheen perustaminen. Etelä-Karjalasta hän ei kuitenkaan ole valmis lähtemään kuin väliaikaisesti. Sen sijaan matkustaminen kiinnostaa, etenkin jos kohteena on Japani.

- Harrastan jujutsua ja japanilaista miekkailua. Olisi hienoa päästä käymään lajien syntyseudulla.

Kun ei muusta tiedä

Tiihosen molempien vanhempien isoisät olivat sodassa. Sodista tai Suomen itsenäistymisestä ei lapsuudessa puhuttu, ja koko aihe tuntuu hänestä vaikeaselkoiselta.

- Itsenäisyys on mahdollottoman hieno asia, mutta sitä on vaikea käsittää, kun ei muusta tiedä. □

Suomi ja 100-vuotiaat

SUOMESSA OLI MARRASKUUN ALUSSA 393 ihmistä, jotka ovat täyttäneet tai täyttävät tänä vuonna sata vuotta. Naisia heistä on 334 ja miehiä 59. Vielä tammikuussa sata vuotta täyttäviä oli elossa lähes 600, mutta vuoden kuluessa lähes kolmannes heistä on menehtynyt.

JHL:N JÄSENTIETOJA PENKOMALLA selviää, että liiton jäsenistöön kuuluu yhdeksän tänä vuonna sata vuotta täyttänyttä tai täyttävää. Yksi on tähän juttuun haastateltu Lyyli Lehijoki Vantaalta.

LISÄKSI JÄSENISTÖSSÄ ON seitsemän yli 100-vuotiasta. Vanhin heistä on syntynyt vuoden 1907 huhtikuussa, hän on siis 110-vuotias. Toiseksi vanhin on 108-vuotias. Vanhin JHL:läinen asuu Ruotsissa ja toiseksi iäkkäin Hämeenlinnassa.

SUOMEN ITSENÄISTYESSÄ vuonna 1917 naisten odotettavissa oleva elinikä oli vain 49 vuotta, miesten vielä vähemmän, 43 vuotta. Viime vuonna syntyneiden tyttöjen eliniänodote on Tilastokeskuksen mukaan 84,1 ja poikien 78,4 vuotta. Kaikki kunnia Arvo Ylppön 20-luvulla luomalle neuvolajärjestelmälle, monipuoliselle ravinnolle ja lääketieteen kehitykselle, etenkin antibiooteille, sillä niiden ansiosta suomalaisten eliniänodote on sadassa vuodessa lähes kaksinkertaistunut.

Suomi
Finland
100

Näin rakennettiin hyvinvointi-Suomea

1922 KÖYHÄINHOITOLAKI

velvoitti kunnat huolehtimaan köyhälistöstä. Samalla vaivaistalot tulivat tiensä päähän.

1938 ÄITIYSPAKKAUS

ja äitiysavustuslaki paransivat lapsiperheiden asemaa. Aluksi avustus oli tarkoitettu vain vähävaraisille synnyttäjille.

1948 KOULURUOKAILU

alkoi lähes koko maassa. Maksuton kouluruokailu on edelleen harvinaista koko Euroopan mitassa.

1972 TERVEYSKESKUS

Jokainen kunta veloitettiin perustamaan terveyskeskus. Kansanterveyslain mukaan myös sairaankuljetus, hammashuolto ja kouluterveydenhuolto tuli hoitaa kunnallisesti.

1972 OPINTOTUKI

Nykymuotoinen opintotukijärjestelmä sai alkunsa. Ennen sitä opinnot saattoivat tyssätä perheen varallisuuteen.

1937 KANSANELÄKELAITOS

perustettiin. Kansaneläkelaki takasi minimieläkkeen kaikille. Sittenmin eläkejärjestelmää on kehitetty, ja tuorein uudistus tehtiin 2017 alussa.

1948 LAPSILISÄT

maksetaan kaikille lapsiperheille vanhempien tuloista ja varallisuudesta riippumatta. Se on esimerkki tasasuuruudesta lapsen ikään sidotusta tulonsiirrosta.

1964 SAIRAUSVAKUUTUSLAKI

Suomi sai viimeisenä maana Euroopassa sairausvakuutuslain. Sitä ennen vain 5 prosenttia väestöstä kuului sairauskassoihin.

1972 PERUSKOULU

Pohjoisesta alkaen siirryttiin asteittain peruskouluun. Se takasi 9-vuotisen maksuttoman perussivistyksen kaikille. Nykyään keskustellaan oppivelvollisuuden pidentämisestä 18 vuoteen.

1973 PÄIVÄHOITO

Kunnallinen päivähoitojärjestelmä syntyi. Laki subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta säädettiin 1985. Tällä hallituskaudella sitä on heikennetty.

VAPAUDEN MUSEO

28.11.2017-5.1.2020

Tarinoita köyhän kansan
vapauden kaipuusta ja yhdessä
rakennetusta Suomesta.

VAPAA PÄÄSY!

TYÖVÄENMUSEO
WERSTAS

Finlaysonin alue, Tampere
Avoinna ti-su klo 11-18.

www.tyovaenmuseo.fi

Näyttelyn ystävät ja tukijat:
KSR, Palkansaajasäätiö, SAK, Turva,
Kansan Arkisto, Työväen Arkisto,
JHL, PAM, SEL, TEAM, Teollisuusliitto,
Sähköliitto, Yrjö Sirolan Säätiö,
AKT, PAU, Puuliitto ja Veturimiesten liitto.

Voidaanko työsopimus purkaa ilman kokonaisarviointia?

Tarja Terävä, lakimies
Edunvalvontalinja, oikeudelliset asiat
tarja.terava@jhl.fi

Työsopimus voidaan purkaa vain erityisen painavasta syystä. Työsopimuksen päättämisedellytyksiä on tarkasteltava kokonaisarvioinnilla.

TYÖNANTAJAN KOKONAI SARVIOINNISSA

tekemät laiminlyönnit johtivat tuomioon, jossa kaikki työntekijän esittämät vaatimukset hyväksyttiin. Turun hovioikeus tuomitsi työnantajan maksamaan 6 kuukauden irtisanomisajan palkan lomarahoineen ja -korvauksineen, 18 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä ja jäsenen oikeudenkäyntikulut.

Kyse on tapauksesta, jossa työnantaja purki pitkäaikaisen, lähes 20 vuotta siivoustyötä tehneen työntekijän (A) työsuhteen. Keskeinen purkuperuste oli väite työntekijän väkivaltaisuudesta toista työntekijää (B) kohtaan. Työsopimus purettiin tapausta seuraavana aamuna.

Purkuun johtaneessa välikohtauksessa oli läsnä kaksi laitoshuoltajaa, joiden kertomukset tapahtumista poikkesivat toisistaan. A kertoi heittäneensä pyyhkeitä B:tä kohti, kun taas B kertoi A:n käden osuneen häntä kasvoihin. A oli välikohtauksen jälkeen ottanut itse yhteyttä esimieheen jaertonut heittäneensä toista pyyhkeillä. A oli myös pyytänyt anteeksi tapahtunutta B:ltä. Työntekijä B piti tapahtumaa vähäisenä, ei ottanut esimieheen itse yhteyttä tai käyttänyt tarjottuja työterveyshuollon palveluita.

KESKEINEN SYY TAPAUKSEN RIITAUTTAMISELLE

oli – ristiriitaiseksi jääneen tapahtumankulun lisäksi – se, ettei työnantaja huomionnut mitään pitkäaikaisen työntekijän puolestapuhuvia seikkoja ennen työsopimuksen purkua. Tällaisina olisi pitänyt huomioida A:n suhtautuminen ja ilmoittaminen asiasta esimiehelle. A oli hyvä ja tunnollinen työntekijä, jolla ei ollut yhtään huomautusta tai varoitusta lähes 20-vuotisen työsuhteensa aikana. Työnantaja suhtautui tilanteeseen nollatoleranssilla, vaikka B piti tapausta vähäisenä.

Kokonaisarvioinnissa merkitystä oli myös A:n terveysongelmilla, joihin oli vedottu sekä kuulemistilaisuudessa että sen jälkeen järjestetyssä neuvottelussa. Työnantajan mukaan A:n sairausdiagnoosilla vakavasta terveysongelmasta ei ollut merkitystä, koska se varmistui vasta työsopimuksen päättämisen jälkeen. Hovioikeus kuitenkin katsoi, että A:n terveydelliset ongelmat olivat olleet työnantajan tiedossa jo ennen työsopimuksen purkamista, kun työnantaja oli vuoden vaihteessa havainnut ongelmia A:n jaksamisessa. Työnantaja oli mm. pyytänyt loppuvuonna 2014 työsuojaletuutettua käymään A:n luona, työsuojaletuutettu oli esittänyt asiassa jatkoselvitystä työterveyden kautta, minkä

lisäksi työnantaja oli alkuvuonna 2015 kehottanut A:ta jäämään vuosilomalle mm. väsymyksen vuoksi. Hovioikeuden mukaan työnantajan on tässä tilanteessa tullut ottaa huomioon, että A:n terveydentila on voinut vaikuttaa hänen sopimattomaan käyttäytymiseensä.

KORVAUKSEN MÄÄRÄÄ KOROTTAVANA tekijänä huomioitiin kokonaisarvioinnin puuttelien lisäksi kuulemisvelvoitteen laiminlyönti. Kuulemistilaisuus järjestettiin tapahtumaa seuraavana aamuna, jonne A oli saanut mukaansa luottamusmiehen ja työsuojaletuutetun. Tilaisuudessa työnantaja ei kertonut käsitystään edellisen päivän tapahtumista, vaan vetosi vaitiolovelvollisuuteensa. Siten työntekijä ei tilanteessa voinut ottaa kantaa päättämisperusteisiin eikä tätä häneltä tiedusteltu. Oikeudenkäynnissä ilmeni, että työnantaja oli pyytänyt kirjallisen kannan tapahtumista vain työntekijä B:ltä, mutta ei A:lta.

Tuomio ei ole lainvoimainen, mutta se osoittaa erinomaisella tavalla työnantajan velvollisuuden arvioida tilannetta myös työntekijän olosuhteet huomioiden. Työnantajalla olisi ollut mahdollisuus selvittää asiaa tarkemmin ennen purkupäätöstä, mutta sitä ei tässä tapauksessa käytetty.

Kysy asiasta

Askarruttaako mieltäsi jokin työelämään liittyvä kysymys? Lähetä se osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi! Välitämme sen eteenpäin.

Lue lisää

Työnantajan lojaliteettivelvoitteen kertovat myös www.finlex.fi -tapaukset KKO:2016:15, KKO:2016:13, TT:2013:11, TT:2012:29, TT:2014:179.

På svenska

Kan arbetsavtalet hävas utan en helhetsbedömning? Läs lagkolumnen på www.motiv.fi fr.o.m. 12.12.

Motiv

BERÄTTA OM DIN STUDIEBANAN!

Jag blev närvårdare våren 2016 och studerar till hälsovårdare. Tidigare ville jag jobba med barn och unga, men nu siktar jag in mig på hemsjukhus- eller skolhälsovård. Jag gillar att hjälpa andra och trivs med patientkontakten.

VAD GER DIG KRAFT I VARDAGEN?

Jag får kraft av vänner, familjen och mina fritidsintressen. Trots att jag trivs med att ha många järn i elden, blir det ibland för mycket av det goda. Jag borde bli bättre på att säga nej.

BESKRIV DIG SJÄLV MED TRE ORD!

Jag är kreativ, nyfiken och utåtriktad.

Först på plats

text Marina Wiik foto Lisen Julin

I MIN HEMBY Petalax är det 15 kilometer till närmaste bemanade brandstation. Vid trafikolyckor eller bränder är jag och mina kolleger i frivilliga brandkårens alarmgrupp oftast först på plats. Vi får i princip göra samma saker som egentliga brandkåren, förutsatt att vi gått de kurser som krävs.

Jag har varit med i FBK sedan jag gick i åttan. Min pappa jobbar som brandförman och tipsade om att en ungdomsgrupp skulle startas. Möjligheten att få tävla mot andra ungdomskårer på både regional och nationell nivå fungerade som lockbete. Flera klasskamrater mötte också upp.

Som 18-åring flyttade jag över från ungdomsgruppen till den så kallade alarmgruppen. På grund av skiftesjobb kan jag inte ha jour, men jag deltar i utryckningar då det är möjligt.

UNDER ÅRENS LOPP har jag upplevt allt från lägenhetsbränder till trafikolyckor och skullgång. Det klickar igång adrenalinet ordentligt då larmet går och jag vet att de färdigheter jag övat in kommer att sättas på prov.

Jag har lärt mig hålla huvudet kallt i alla lägen, vilket jag haft stor nytta av i övriga livet. Min styrka ligger speciellt i patientbemötande och akutvård. Rökdykning är däremot inte riktigt min grej.

Jag deltar i brandkårsövningar i Malax och Petalax. I höst har jag bland annat övat livräddning i vatten, lärt mig få ut boskap ur ett brinnande fähus och tränat att släcka bränder på höga höjder.

Frivilliga brandkårear är en salig blandning av folk i olika åldrar och med varierande yrken. Jag har alltid känt mig mycket välkommen, trots att jag inte alla gånger orkar lyfta till exempel tunga pumpar.

Jag har alltid med mig brandkårsdräkten i bilen. Min inre radar är hela tiden på: om jag kör förbi en cykel som ligger i diket, måste jag vända för att se efter att ingen fått en sjukdomsattack. Den vanan har jag i viss mån fått hemifrån, pappa är likadan. □

**ALEXANDRA
NYROOS**
född 1997

FAMILJ
mamma, syster,
pappa och hans
fru, pojkvän

STUDIER
studerar
hälsovård vid
Novia i Vasa

HOBBYER
aktiv i Petalax
ungdomsförening

Kaikki valmiina!

Lakkovalmius on yksi keskeisimmistä keinoista toteuttaa ay-liikkeen perustehtävää eli jäsenten edunvalvontaa. Liiton neuvottelijoiden on helpompaa neuvotella työ- ja virkaehtosopimuksista, kun he tietävät jäsenistön tukevan neuvottelutoimintaa ja -tavoitteita.

JHL on järjestänyt syksyn aikana kymmenen lakkovalmiustilaisuutta eri puolilla Suomea. Koulutusten tavoite on valmistautua tulevaan neuvottelukierrokseen ja nostaa lakkovalmiutta ja -tietämystä jäsenten parissa.

Koulutuksiin osallistuu noin 350 liiton aktiivia, joiden tehtävänä on koulutuksen ja paikallisten suunnitelmien jälkeen aktiivoida työpaikkojen avainhenkilöitä. Alueilla valitaan siis kohderyhmiä, jotka valmistautuvat mahdolliseen työtaisteluun. Alue-toimistot koordinoivat alueellisia työtaistelutoimia.

JHL:n yleiset työtaistelua koskevat ohjeet on kerätty ohjeistoon, jossa avataan lakkoorganisaatiota ja selvennetään lakoista aiheutuvia seurauksia ja vaikutuksia. Liiton verkkosivuilta löydät kattavan tietopaketin siitä, mitä työtaistelut ja mielenilmaukset käytännössä tarkoittavat. Käy tutustumassa osoitteessa: jhl.fi > toiminta. Työtaistelukunnossa ollaan helmikuun alussa 2018!

#ayvoimaa

Hae korvausta verkossa - rahat tilille jopa päivässä!
turva.fi/jhl

Sattuiko reissussa vahinko?

JHL:n jäsenenä voit hakea korvausta matkalla sattuneesta sairaudesta tai tapaturmasta osoitteessa turva.fi/jhl. Palvelu on avoinna joka päivä klo 7-23. Palvelua käyttäen voit saada korvausrahat tilille jopa päivässä! Sivustolta löydät myös tietoa JHL:n jäsenilleen ottamista vakuutuksista.

Tunnelma katossa sote-festareilla

JHL:N KOLMANNET sote-festarit houkuttelivat noin 160 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaista kahdeksi päiväksi Helsinkiin. Hyvässä käsissä 2017 -kunniakirja luovutettiin avajaisissa sairaanhoitaja **Kaija Kaskelle**, 55.

Kaski työskentelee Länsi-Suomen Diakonialaitoksen neuvontapalvelussa. Hänen tehtäviinsä kuuluu kartoittaa sotainvalidien ja näiden puolisojen elämäntilanne ja oikeus taloudellisiin etuuksiin ja korvauksiin sekä kuntoutukseen ja muihin palveluihin.

Neuvonnan piirissä ovat Satakunnan alueen sotainvalidit (n. 170) ja heidän puolisonsa ja sotainvalidien lesket (n. 450).

- Koen työni tosi tärkeäksi, sillä harva voi yhtä konkreettisella tavalla osoittaa kiitollisuutta edellisten sukupolvien ponnisteluista, sanoo Kaski.

Kunniakirjan saajan valitsi keväällä JHL:n vuoden hoitajaksi valittu **Katja Ahola**. Ehdollia oli toinen toistaan ansioituneempia sosiaali- ja terveydenhoitoalalla työskenteleviä yksittäisiä jäseniä sekä kokonaisia työyhteisöjä.

OIKAISU

Vuoden palomiesvalinnasta kertoneessa viime Motiivin jutussa oli virhe. Jutussa mainittu onnettomuus, jossa menehtyi useita kotkalaisnuoria tapahtui vuonna 1987, ei 1986.

Ensimmäisen festivaalipäivän yleisön suosikkeja oli Pimé Café, joka toteutettiin yhdessä Näkövammaisten liiton kanssa. Myös lukuisat työpajat ja seminaarit keräsivät sankasti osallistujia.

Yleisöpalautteen perusteella festivaali onnistui, sillä 85 prosenttia kävijöistä piti kokemastaan ja aikoo osallistua myös ensi vuoden tapahtumaan (1.-2.11.). Lisäksi alueilla järjestetään useita sote-alan opintopäiviä.

Motiivin verkkolehdestä on joka viikko uutta luettavaa: motiivilehti.fi

Auta yritysvastuun vahtikoira!

Finnwatch valvoo yritysten ihmisoikeusvaikutuksia ja verovastuullisuutta kautta maailman. Se on tutkinut verovälttelyä esimerkiksi Sote-yrityksissä. Katso miten Finnwatchin työtä voi tukea! finnwatch.org

Joulumieltä maailmaan

Jouluna on kovin helppoa unohtaa, että monet lahjat valmistetaan kehitysmaissa huonoissa työoloissa. Tue ihmisarvoista työtä ja SASKin joulukampanjaa. Lue SASKin työn tuloksista: sasktulokset.fi.

Mitä teen kun...?

Askarruttaako jokin työhön liittyvä asia? Kysymyksiä ja vastauksia esim. palkasta, työehdoista, lakosta tai lomautuksesta löydät liiton sivuilta: jhl.fi/tyoelama/ongelma-tilanteet/usein-kysyttya-tyoelamasta

ILMOITUS VR Eläkesäätiön sääntömuutos

Finanssivalvonta on vahvistanut VR Eläkesäätiön työeläkeuudistuksesta aiheutuneet sääntömuutokset, jotka johtuvat vuoden 2017 työeläkeuudistuksesta. Keskeiset muutokset koskevat 1.1.2017 jälkeen eläkkeelle jääviä erityiseläkeläisiä. VR Eläkesäätiö on antanut 1.1.2017 lähtien uusien sääntöjen mukaisia väliaikaisia vanhuuseläkeratkaisuja, jotka sääntöjen vahvistamisen jälkeen muutetaan varsinaisiksi päätöksiksi.

Sääntömuutoksen keskeinen sisältö:

Lisäturvan eläkeikä ei nosteta ja lakisääteiseen eläketurvaan tulevia heikennyksiä ei kompensoida. Henkilö voi edelleen jäädä eläkesäätiön vanhuuseläkkeelle erityisessä eläkeiässä. Eläke rajoitetaan lakisääteisten eläkkeiden kanssa 63 vuoden iässä. Tällöin lakisääteiseen eläkkeeseen tulevaa varhennusvähennystä ei VR Eläkesäätiön eläkkeessä kompensoida. Varhennusvähennys voi heikentää lakisääteistä eläkettä jopa 9,6 prosenttia. 1.1.2017 jälkeen eläköityville erityiseläkeläisillä on mahdollisuus jatkaa työssä lakisääteisen eläkeikäänsä pidentymisen verran ja näin välttää lakisääteisen eläkkeen heikentyminen.

Muut muutokset:

Eläkesäätiön etuuksiin ei otettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja työraueläkettä. Jos henkilö jää TyEL:n mukaiselle osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle, hän kuuluu edelleen eläkesäätiön toimintapiiriin, jos jatkaa työssä. Lisäturvan eläkettä myöhemmin laskettaessa eläkepalkka lasketaan painotettuna. Osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen tehty varhennusvähennystä ei kompensoida.

Jos henkilö, jonka sääntöjen mukainen eläkeikä on yli 63 vuotta, jää TyEL:n mukaiselle työraueläkkeelle, hänellä on mahdollisuus jäädä eläkesäätiön varhennetulle vanhuuseläkkeelle.

Lakisääteisen eläkkeen karttumisen muuttui 1.1.2017, mm. karttumisprosentit pienenevät. VR Eläkesäätiön eläkkeen rajoittamisessa lakisääteiset eläkkeet otetaan huomioon sellaisina, kuin ne kunakin aikana ovat karttuneet. Lähtökohtaisesti lakisääteisen eläkkeen heikennyksiä ei kompensoida. Kuitenkin pientä kompensatiota voi olla riippuen siitä, miten paljon rajoitus muuten vaikuttaa lisäeläkkeeseen. Näin eläkkeet lasketaan kustannustehokkaasti ja eläkkeensaajan kannalta ymmärrettävästi.

Lisätietoja:

VR Eläkesäätiön eläke neuvonta
p. 0307 21830 (ma-pe klo 9-15)

Ledamöterna: Det är vår tur nu

Mera lön och kompensation för den nedbantade semesterpenningen stod högt på önskelistan när JHL:s representantskap samlades till höstmöte.

text och foto Marina Wiik

Debatten gick het då JHL:s representantskapsledamöter mötte upp den 15-16 november i Vanda. På agendan fanns bland annat förbundets verksamhetsplan, budget och ett tjugotal motioner. Det var ändå det aktuella arbetsmarknadsläget och de kommande avtalsförhandlingarna som väckte mest diskussion.

Före mötet hade teknologiindustrin lyckats förhandla fram en löneförhöjning på 3,2 procent till sina medlemmar under de kommande två åren. I skogsindustrins likaså tvååriga avtal höjdes lönerna ännu mer, med 3,5 procent. Samma nivå måste vara målet också inom JHL:s avtalsområden, hälsade representantskapet till förbundets förhandlare.

Förbundsordförande **Päivi Niemi-Laine** var inne på samma linje.

- Nu är det dags att investera i jämlik välfärd, eftersom välfärden är grunden för framtidens ekonomiska tillväxt, sade Niemi-Laine.

Reklamkampanj röstades ner

Sammanlagt tjugo motioner hade skickats in till mötet. Av dessa kommer sju på grund av sitt innehåll att beaktas i samband med avtalsförhandlingar. Mest hettade diskussionen till vid behandlingen av en motion om att utveckla semestercentret Livohka. Även en motion om att starta en nationell reklamkampanj för att locka nya medlemmar väckte åsikter för och emot.

Det senare förslaget förkastades tydligt med rösterna 80-28. I stället för en nationell reklamkampanj kommer JHL att satsa på organiseringsarbete och rekrytering på arbetsplatserna. För ändamålet kommer 6-9 nya arbetstagare att anställas.

Motionen om Livohka går till fortsatt beredning men det finns inga garantier om tilläggsfinansiering. Semestercentret i Posio utgör nämligen en rejäl påfrestning på förbundets ekonomi.

- De årliga utgifterna för Livohka är 600 000 euro och försäljningen 300 000. Vi stöder alltså Livohka med 300 000 euro årligen, påpekade JHL:s ekonomichef **Jan Saarinen**.

Representantskapet tog också ställning till vilka tjänste- och arbetskollektivavtal det godkänner självt och vilka som delegeras till förbundets styrelse.

Hittills har representantskapet beslutat om kommunens, statens och kyrkans tjänste- och arbetskollektivavtal samt huvudavtal och godkänt eller förkastat vissa andra avtal. Representantskapet beslöt enhälligt att i fortsättningen även besluta om Avainta-kollektivavtalet.

För informationen vidare

En handfull nya ledamöter deltog i sitt allra första representantskapsmöte i Vanda. **Anna-Lena Aspegren-Törnroos** och **Johan Berts** från Malax hörde till de suppleanter som tog klivet upp till representantskapet. Berts är medlem i Malax-Korsnäs JHL 460 medan Aspegren-Törnroos representerar Kårkulla JHL 558.

Båda följde med intresse det som avhandlades under mötet och såg fram emot att föra matnyttig information vidare till sina föreningsmedlemmar. Ingentenda planerade att göra ett eget inlägg under sitt första möte, men Aspegren-Törnroos hade nog lekt med tanken.

- Jag undrar hur det skulle gå till i praktiken, vem skulle översätta det jag säger till finska?

Hon jobbar som vårdare och tror att det främst är frågor som gäller vård eller skiftesjobb som skulle få henne att be om ordet.

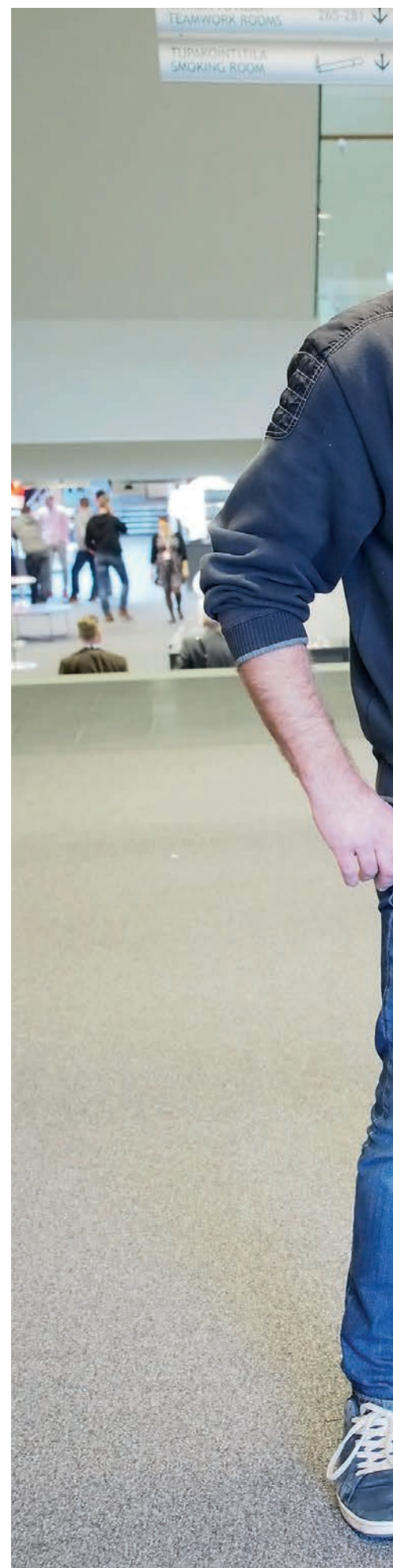
Berts skulle känna sig manad att reagera om svenskans ställning i förbundet diskuterades.

- Vi kan inte tillåta ytterligare försämringar i den svenskspråkiga servicen.

Både Berts och Aspegren-Törnroos ställde upp i representantskapsvalet för att JHL:s svenskspråkiga medlemmar skulle kunna rösta på någon som för deras talan.

Berts tror att många som bor i landets södra delar inte förstår att österbottningar och ålänningar inte klarar sig på finska ens i vardagssituationer.

- Jag kan bara skolfinska och har aldrig kommit in i en finskspråkig kultur, säger Berts.

– Jag tackade länge nej till kandidatur, men ändrade mig efter de senaste årens hetsjakt på svenskan.

LEDAMÖTERNA Johan Berts och Anna-Lena Aspegren-Törnroos hoppas på lönepåslag.
– Det känns inte rätt att vi som har sämst lön ska betala mest.

Ett sorgligt kapitel

Tillgången till information på svenska i JHL beskriver de som ett sorgligt kapitel. Som exempel nämner de beslutet om att lägga ner Löntagaren och att Motiivi endast har några sidor på svenska per nummer.

– Förra veckan såg jag en informationsvideo med en karta över Finland, men Åland fanns inte med. Jag hoppas det inte betyder att de JHL-medlemmar som bor där inte är lika viktiga för förbundet som andra, säger Aspegren-Törnroos.

Johan Berts och Anna-Lena Aspegren-Törnroos lovar jobba hårt för att medlemmarna ska ha det så bra som möjligt. Vid sidan om svenskan är lönejämställdhet en hjärtefråga för Malaxduon.

– Vårdsektorn lider av att vi är så många arbetstagare. Även små löneförhöjningar blir lätt stora summor. Exempelvis tekniska sektorns anställda får mycket lättare lönepåslag, eftersom de är så få. Dessutom är de män, säger Aspegren-Törnroos.

Berts nickar.

– Tyvärr är det så där det fungerar.

Representantskapets ordförande **Sirkka-Liisa Kähärä** tog också upp frågan om lika löner för män och kvinnor.

– Om vi inte börjar åtgärda löneklyftorna mellan könen nu, när ska vi då göra det? Det finns fortfarande glastak att krossa och i det här jobbet behövs alla, sade Kähärä. □

MEDLEMSAVGIFTER

1,38 %

AV MEDLEMMENS BRUTTOINKOMST

går till JHL:s och arbetslöshetskassans medlemsavgift. Medlemsavgifterna täcker inte förbundets utgifter.

35,6

MILJONER EURO

uppskattas medlemsavgifterna inbringa nästa år. Av summan återbärs cirka 7,2 miljoner euro till medlemsföreningarnas verksamhet.

Paljonko ihmishenki maksaa?

Spinaalinen lihasatrofia, eli SMA, on harvinainen hermoperäinen lihassairaus, jossa selkäytimen liikehermosolut sairastuvat eivätkä enää välitä aivoista tulevia toimintakäskeä eteenpäin. Perinnöllisen sairauden vaikeimmassa muodossa oireet alkavat vauvan ensimmäisten elinkuukausien aikana. Lapsi on veltto, ei hallitse päätään, eikä koskaan opi istumaan. Sairaus johtaa hengitysvajeeseen ja viimeistään kaksivuotiaana väistämättömään kuolemaan. Lievemmissä muodoissa oireet ilmenevät myöhemmin. Lasten lihasvoima heikkenee, kävely taantuu ja he joutuvat turvautumaan pyörätuoliin.

Sairauteen ei pitkään ollut hoitoa, ennen kuin markkinoille tuli Biogen-lääkeyhtiön tuotenimi Spinraza, jossa vaikuttava aine on nusinerseni. Euroopan lääkevirasto antoi sille myyntiluvan pikäkäsittelyssä viime toukuussa. Lääke on ollut Suomessa saatavilla heinäkuusta alkaen. Vain muutama potilas on käyttänyt sitä. Ongelma on hinta.

Norjassa lääketieteellisten hoitojen hyväksyttävyyttä arvioidaan kolmen tekijän perusteella. Nämä ovat hoidon tehokkuus, taudin vakavuus ja hoidon hinta. Spinraza on tehokas, vaikkei se autakaan kaikkia sairastuneita. Silti on selvää, että se voisi pelastaa SMA-vauvojen henkiä. Lokaussa Norjan viranomaiset kuitenkin päättivät, että Spinrazaa ei voida hyväksyä sen korkean hinnan vuoksi.

Yhden Spinraza-annoksen hinta on noin 83 000 euroa. Suomen lääkealaa valvovan Fimean raportin mukaan Spinrazan potilaskohtaiset lääkekustannukset ovat ensimmäisenä hoitovuonna noin puoli miljoonaa euroa ja seuraavina vuosina noin neljännesmiljoona euroa.

Norjan viranomaiset pitivät summia liian korkeina. Heidän mielestään lääkeyhtiö Biogen syyllistyy epäeettiseen hinnoitteluun. Päätös herätti runsaasti kohua varsinkin sen jälkeen, kun kävi ilmi, että Norjan valtion öljyrahasto omistaa kyseisen lääkeyhtiön osakkeita yli 500 miljoonalla eurolla.

Suomessa terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto valmisteleekin paraikaa suositusta siitä, kuuluuko nusinerseni julkisen terveydenhuollon kustannettavaksi. Meillä

ei ole kuitenkaan viranomaista, joka vastaisi terveydenhuollon priorisoinnista. Ihmishenkiä koskevat vaikeat päätökset eivät ole suoraan näkyvissä, sillä sairaanhoitopiirit tekevät päätöksiä itsenäisesti. Selvää on kuitenkin se, että resurssit ovat rajallisia. Uusi kallis lääke on pois jostakin toisesta tarkoituksesta. Erikoissairaanhoidolla tulisi olla liikkumavaraa.

Suuri huoli sote-uudistuksen erikoissairaanhoidon asiakaseteleissä onkin se, että liikkumavara pienenee, kun maakuntien on pakko myöntää kiireettömiin ja vähemmän vakaviin, joskus itsestään paraneviin sairauksiin asiakaseteleitä. Vakavimpien sairauksien uusimpiin ja kalleimpiin hoitoihin jää vähemmän rahaa. Tämä tarkoittaa samalla sitä, että ihmishengen hinta alenee. □

HEIKKI HIILAMO
on sosiaalipolitiikan professori VID yliopistossa ja Helsingin yliopistossa. Hän on työskennellyt myös Kelan tutkimusprofessorina.

Ihmishengen hinta alenee.

EI MYYTÄVÄNÄ

Hyödynnä
JÄSENETUSI HENKIVAKUUTUKSESSA

Henkivakuutus turvaa perheesi toimeentulon, jos pahin sattuisi. Tiesithän, että JHL:n jäsenenä sinä ja puolisesi olette oikeutettuja Suomen edullisimpaan henkivakuutukseen.* Esimerkiksi 31-vuotiaalle JHL:n jäsenelle henkivakuutus 100 000 euron turvalla maksaa vain 7 euroa kuussa. Alennus on peräti 61 %, mikä merkitsee 128 euron säästöä vuodessa. Katso hinta vakuutuksellesi ja hyödynnä jäsenetusi osoitteessa

Jäsenille
61%
EDULLISEMPI

henkivakuutuskuntoon.fi

*Suomen edullisimman henkivakuutuksen (Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE:n tekemä hintavertailu 9/2016) järjestöjäsenille myöntää Suomen vanhin henkivakuutusyhtiö, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva.

Ole huoletta. Me autamme.

Ströme-fleecelämpöpeitto

Superpehmeä microfleece-lämpöpeitto lämpenee vain muutamassa minuutissa.

Verk.com/26200

Koko 130 x 180 cm

34,90

"Itse olen tykääntynyt tähän oikein ja kunnolla. Koko on juuri sopiva ja lämpötilaa saa säädettyä itselle juuri sopivaksi varsinkin näin kylminä talvi-iltoina. Meillä tästä tykkää koko perhe ja hankintalistalla on jo toinen kappale." –Heikurainen, 23.2.2017

Ströme-niskahierontalaite

Rentouttavaa shiatsu-hierontaa. Aseta hierontalaite hartioiden päälle ja hieronta voi alkaa. Voit käyttää laitetta myös alaselälle sekä reisille.

Verk.com/33876

Huippusuositettu

Shiatsu-hieronta

"Todella toimiva hierontalaite niska- ja hartiakipuihin."
–niskakipuiliija, 19.10.2017

49,90

Omron E2 Elite TENS -laite – tehokasta lihasrentoutusta ja kivun lievitystä

Norm. 88,90 €. TENS on ihon kautta tapahtuva sähköinen hermostimulaatio, joka pääsee syvemmälle kuin ihon kautta tapahtuva hieronta. Pakkauksessa mukana pesunkestävät, pitkäikäiset Long Life -elektrodit.

Verk.com/18255

"Hankittu vaimolle niskajumien hoitoon. Auttaa. Vahva suositus. Yllättävän voimakas."
–KariTre72, 21.9.2017

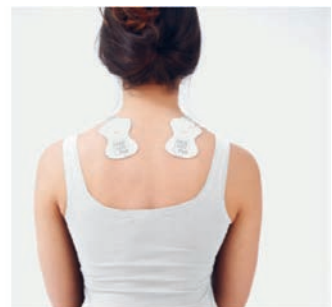
OMRON

Meiltä saat myös uudet elektrodit kuluneiden tilalle: 29,90 € / pari. Verk.com/63223

Alennus -21 %

69,90

HELSINKI
Tyynenmerenkatu 11
00220 Helsinki

OULU
Kaakkurinkulma 4
90410 Oulu

PIRKKALA
Saapastie 2
33950 Pirkkala

AVOINNA
Ma–la 9.00 – 21.00
Su 12.00 – 18.00

WEB JA 24 H KIOSKI
Aina auki

Verkkokauppa
TODENNÄKÖISESTI AINA HALVEMPI .com

Esimerkki Apuraha-osamaksusta: ostos 1500 €, maksuaika 12 kk, kuukausierä 139 €/kk, kuukausimaksu 3,95 €/kk, korko 14,9 %, luottohinta 1660,21 €. Todelinen vuosikorko 1500 euron kampanjaostolle 12 kuukauden laina-ajalle on 23,21 %. Luoton myöntää Lindorff Invest Oy (Joukahaisenkatu 6, 20520 Turku) tai Verkkokauppa.com Oyj (Tyynenmerenkatu 11, 00220 Helsinki).